

KIÁLTÓ SZÓ

TARTALOM

Dr. Imre Lajos: Karácsonyi ünnepi konceptus. — Tavaszgy Sándor: Kiáltó Szó. — Dr. Nagy Géza: A mi legfőbb szükségünk. — I. L.: Szereplés és szolgálat. — Tavaszgy Sándor: A gyülekezet és pásztora. — László Dezső: Művelődési egyesületekhez való viszonyunk. — EGYHÁZI KRÓNIKA. — Dr. Parádi Kálmán: A gazdagság útja. KÉZ A KÉZBEN. - IRODALOM ÉS MŰVÉSZET - HIREINK.

KESZTI: DR. TAVASZGY SÁNDOR

1936

Megjelent!

Megjelent!

Egész ember

Irta: Ivar Saeter. Fordította: Szigethy Béla. — Ára: 30 Lei.

Itt az Isten köztünk

„Bibliaolvasó kalauz az 1936. év minden napjára.

Két tűz között

A modern magyar irodalom és a ref. egyház. Irta: László Dezső.
Ára: 14 Lei.

Mit cselekedjem?

Legújabb „Élőkönyv“. A szolgálati munka vezérfonala.
Irta: László Dezső. — Ára: 16 Lei.

Egymás terhét hordozzátok

III. Bibliaköri vezérfonal a Heidelbergi Káté nyomán.
Irták: Toró Gyula és Zoltáni Pál. — Ára: 8 Leu.

Siessünk Jézushoz

Irta: Vásárhelyi Boldizsár. Ezen 400 oldalas könyv 90 egyházi beszédet stb. tartalmaz minden egyházi szolgálat alkalmára.
Leszállított ára: 100 Lei.

Előkészületben!

Előkészületben!

Ő zörgetett Magasságok felé Liliomok mezején Az Úr felettünk

című egyfelvonásos vallásos tárgyú szindarabok.

A fenti kiadmányok megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában

Régeni István: Válasz	67
Szabó Andor ford.: Plinius levele Trajánushoz	50
Szabó Andor ford.: Platon barlangtheoriája	104
Sipos Géza: Reverzálisok oldása	90
„ Modern papok	120
Tavaszy Sándor: A győlekezet és pásztora	5
„ Kalevala	31
„ A pünkösdi egyház igazsága	70
Barth Károly küldetése	94
Az ismert és ismeretlen Isten	126
Troró Gyula: Kálvinista gondolkozás	131
— Ö —: Hoffmann Konrád látogatása	47
— Ö —: 10 éves találkozás a theológián	89
— Ö —: Barth Károly látogatása Transilvániában	97
—: A betegek segélyezése ref. kórházunkban	22
— A Református Élet konferenciája	24
— A Theológiai fakultás V. évfolyama	32
— Veszni induló székely kincsek nyomában	35
— Dr. Ravasz László Svájcban	46
— Hozzászólás a Theológiai fakultás VI. évf. tantervéhez	49
—: A Jugoszláv Királysági Ref. Keresztén Egyház	132
— Levél Dr. Makkai Sándor református püspök úrhoz	77

III. Így szól az Úr.

H. J.: A mi bőttünk	30
Kozma Tibor: Isten ismerése — Isten szeretete	140
N. A.: Száraz kutak. Élővíznek forrása	18
„ Istenismeret és emberismeret	58
„ Az egész világ Istent dicsérje	82
„ Isten választottainak öltözete	111

IV. Ker. Kritika.

Kováts László: Izomlázam van	119
L. D.: Egyházi bálók református szemmel	56
„ A piszkos anyagiak, az arany bálvány és a szent pénz	64
—ő.: Hamis ellentétek. Gyakorló papok, tanár papok	108
„ Hamis ellentétek. Belmisszió—Külmisszió	118
—: Lágymeleg, vagy sem hideg, sem hev	144

V. Egyházi krónika.

— A román egyházak egyesülésének kérdése	142
— Krónika a Barth K. látogatásáról	132/b
— Angol—román egyházi kapcsolatok	117
— A felekezeti iskolák sorsa a román középiskolai tanárok kongresszusán	78
— A konkordátum elleni küzdelem fejleményei	54
— Anglikán—ortodox együttműködés	34
A román görög kat. egyház és Ghibu prof. akciója	27
— A román ortodox egyház és a szélső jobboldali mozgalmak	28
— A deji egyházmegye jelentése	8
— Tárgyalások a romániai baptisták vallásszabadságának érdekében	8

VI. Egyházunk munkája.

L. D.: A Presbiteri Világszövetség kiküldötteinek látogatása	117
„ Nyári krónika	105
Orth Imre: A lelkipásztori tekintély és a belmissziói munkák	130

VII. Kéz a kézben.

A. G.: Közösség	144
Horváth György: Jelentés az odorheui Szenior Osztály 2-ik összejöveteléről	10
N. Z.: Jel. az odh. Sz. O. 3 ik összejöv.-ről	38
„ Az odorheui „ 5-ik találkozója	132/a
Tavaszy S.: Testvéri levél. Tavasz konferencia. Beszámoló	64
—ő.: Konferenciánk és közgyűléseink	108/a
—: Pár szó a külmisszióról	26
—: Szenior találkozó	54
—: Nyári konferenciánk	92/a

VIII. Könyvszemle.

11, 28/a, 39, 56/a, 68, 79, 92/a, 108/b, 120/a, 132/a, 145.

IX. Hireink.

12, 28/b, 28/c, 40, 56/b, 68/a, 68/c, 80, 146.
--

X. Szerkesztői üzenetek.

16/b, 28/b, 40/b, 56/b, 68/c, 108/b, 120/b, 148/b.
--

XI. Különféle apró cikkek.

7, 10, 12, 34, 36, 45, 48, 51, 79, 87, 90, 91, 92, 92/b, 108, 108/a, 108/b, 116, 118, 125, 128, 132, 132/b, 139, 140, 141, 142, 143.
--

KIÁLTÓ SZÓ

Szerkeszti: DR. TAVASZY SÁNDOR. // Főmunkatársak: LÁSZLÓ DEZSŐ, BIRÓ SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

X. ÉVFOLYAM

1936. JANUÁR.

1. SZÁM

Karácsonyi ünnepi konceptus.

— Legátusaink ajánló levele. —

„Ezt mondja, aki ezekről bizonysgot tesz: Bizony hamar-eljövök. Amen. Bizony jövel Uram Jézus!”

Jelenések könyve 22. rész 20. vers.

KEDVES ATYÁMFIAI!

Ismét felvirradt ránk az áldott karácsonyi ünnep, Urunk e földön való megjelenésének áldott ünnepe. Mennyire vártuk mindnyájan. A gyermekek lelkében az ünnepi ajándékok álmai ragyogtak, mi magunk az ünnep fényére és nyugalomra vágytunk, mindegyikünk szívében rég nem énekeit énekek zengedeztek biztató, boldogító dallamokat. Vártuk, ahogyan csak az tud várnál, akinek egész élete egy nagy és sejtelmes várakozás, akinek minden perce a jövőndő ígéretével van elfoglalva. Vártuk, hogy mindennapi keserves munkánktól megszünhesstünk egy kicsit, vártuk, hogy komor életünkbe fény és ragyogás költözzék az ünnep óráiban, vártuk, hogy nyomoruságos és robotos életünk zaja elülhessen s behangozhassék az angyalok éneke, a pásztorok imádó szava. Ma az ünnep fénye vesz körül bennünket, ünnepi ruháink, békességet kereső szívünk, elcsendesedő fájdalomaink fénye és melege.

De a karácsony nemcsak arra való, hogy kedves és békességes hangulatokba ringassa fáradt lelkünket, hogy alkalmat adjon a pihenésre és földi ajándékokkal vidámitson meg bennünket, hanem elsősorban arra, hogy emlékeztessen Isten drága és nagy ajándékára, amelyet az Ő Fióban adott nekünk. Az, aki ma leszállott a földre: a Szabadító Krisztus, aki azért jött, hogy a bűnből megváltást és kegyelmet hozzon nekünk. A bölcsőben fekvő Kisded, Aki körül királyok és pásztorok, bölcsek és tudatlanok imádvá térdepelnek, a mi Megváltónk, akinek megjelenése azt mutatja, hogy legyőzött a bűn és Isten kegyelmes arca tekint felénk. Ezért igazi öröm és boldogság karácsonyt ünnepelni, mert ez bizonysgot szolgáltat nekünk arról, hogy a bűn nem uralkodik véglegesen a világon. Hogy minden erőfeszítése, minden gonosz csele és gyűlölsége, amely megsemmisíteni igyekszik az Isten gyermekeit, amellyel e föld bálványa hányja dühös tüztét, a Sátán utolsó erőfeszítése, amelyet, ezt a régi kigyót, hatalmától fosztotta meg ez a Gyermeke, akire ma nézünk. Ideigtartó a szenvedés, muló a nyomoruság, amely bennünket a világon körülvesz: Krisztus megszületett s vele Isten országa leszállott hozzánk.

Ezt azonban csak úgy lehet hinni, ha hisszük azt, hogy Ő visszajön, hogy véglegesen átvegye uralmát ezen a földön. „Imé eljön a felhőkkel és meglátja Őt minden szem.” És a Bizonysgtétel szól: „Imé eljövök hamar.” A Karácsony így lesz örök ünnep a számunkra, folytonos készület az egész élet az Ő visszajövetelére. Ez amiben nekünk reménykednünk kell. Ez az, amit szívből, hittel, türelmesen és alázatos készülettel kell várnia mindenkinek, aki igazán az Ővé. A világ azt hiszi, ha itt győzött, megnyert mindent, ha itt leverte bennünket, megsemmisített. De Krisztus ítélete még hátra van a bűn felett, az Ő diadala új életet ad nekünk. Ezért a mi imádságunk ez: hálát adunk, hogy eljöttél egyszer s megszabadítottál a bűn hatalmától, jöjj el hamar, hogy teljesítsd be diadalodat! Azt a harcot, amit naponként vívunk a bűnnel a szívünkben, vidd Te diadalra, a nyomoruságot Te oszlasd el, a gyűlöletet Te szüntesd meg, Isten Országát Te teljesítsd be közöttünk.

Az Ur kegyelme legyen mindnyájatokkal.

1935, karácsony hava.

Áldott karácsonyi ünnepeket kíván

a Theologiai Fakultás tanári Kara nevében:

DR. IMRE LAJOS

Kiáltó Szó.

— A tizedik évfolyam kezdetén. —

Tíz év magában nem sok, de kisebbségi sorsban sok. Ezt csak az tudja, aki próbálta; aki nem próbálta, akármilyen magas állásban is van, az nem tudja. Ha számbavesszük a mögöttünk levő évtizedeket, azokat a kérdéseket, amelyekért viaskodtunk, azokat a harcokat, amelyeket befelé és kifelé folytattunk, bizony ez az idő nemcsak sok volt, hanem nehéz is volt. Nehéz volt azért, mert kezdettől fogva azt tekintettük feladatunknak, hogy a reformatori hit és az ennek megfelelő új gondolkodás alapján nyert új szempontok és új mértékek szerint újból értékeljük nemzeti és egyházi életünket. Ez azért volt nehéz, mert folytonosan szembe találtuk magunkat azokkal, akik vagy nem értékelték, vagy ha igen, mértéküket nem az Igéből, hanem önmagukból nyerték. Tudjuk, hogy sohasem voltunk népszerűek, de önértzetesen valljuk, hogy nem is akartunk soha népszerűek lenni. Nem akartunk mindenkire népszerűtlenné lenni sem, mert nem elijeszteni, hanem megnyerni akartunk mindenkit, aki kész volt túlmenni önmagán, aki az Isten dicsőségét fölébe emelte az emberi dicsőséghajhászatnak. Nem hizelegettünk soha az emberi gyöngeségeknek, hogy embereket nyerjünk meg önmagunknak, hanem minden emberi gyöngeséget az Ige ítélete alá helyeztünk, hogy ne mi ítélkezzünk, hanem az Isten Igéje. Ezért — jó lelkiismerettel elmondhatjuk —, hogy az emberi gyöngeségeket és bűnöket nem önmagukban, hanem önmagunkon, tehát a saját gyöngeségeinken és bűneinken keresztül néztük és így is íteltük meg. Sokan és sokszor fennakadtak azon, hogy hogyan írhatjuk egyik rovatunk fölé: keresztyén kritika, hát lehet-e a kritika keresztyén? Igen, ez volt az a kritika, amelyet folytattunk s amelynek mértéke az Ige volt, Krisztus volt és nem mi magunk, nem a beldátásunk, érzelmlünk vagy hangulatunk, de nem is a mi érdeklünk. Ez a „keresztyén“ kritika, amely lapunk minden sordán végig húzódott, ez adta meg az elmúlt évtizeden át lapunk sajátos jellegét.

De nem is voltunk divatúzó lap. Nem éltünk a modern sajtó ama lármás módszerével, amely az egyházi sajtóba is bevonult s amely reklámeszközökkel, ordító címekkel, a kövér, kövérebb és legkövérebb betűk sorával akart és akar meghallgattatást találni. Nem hatni, de meggyőzni akartunk, nem sikerért küzdöttünk, hanem szolgálni akartunk. Tisztában voltunk azzal, hogy a szellemi munka eredményességét úgysem lehet megmérni, mert gyümölcsöt rejte teremnek. A szellemi munka láthatatlanul táplál, minél eredményesebb, annál inkább, mert annál mélyebben öntözi és termékenyíti meg a lélek megfoghatatlan gyökérszárait. De nem is a mi autonóm szellemi munkánk az, amely táplál, hanem csak

a rajtunk keresztül, bennlünk és általunk munkálkodó Szentlélek Isten az, aki a táplálás titokzatos műveletét véghezviszi.

Elindultunk, mint Kálvinista Világ és megérkeztünk, mint Kiáltó Szó. Kálvinista Világnak neveztük magunkat akkor, amikor sajátos színlünknek, eredeti lényegünknek a tudatát kellett felébreszteniünk. Amikor szürke általánosságba olvadt bele református keresztyén-voltunk tudata; akkor hangsúlyoznunk kellett a mi ősi kálvinista hitvallási jellegünket. Ezt a szolgálatot végeztük annak idején a Református Szemlében, végeztük Az Ut-ban és nem utolsó helyen a Kálvinista Világ-ban. Mihelyt azonban azt láttuk, hogy sokan pártos álláspontból riktóvá akarják tenni ezt a sajátos színt s mihelyt szükségét éreztük annak, hogy minden pártokon, kizárólagos csoportokon túl messzebb hangozzék a mi szavunkon át az Isten üzenete, letettük ezt az emberi nevet s a prófétai szót és nevet írtuk lapunk homlokára: Kiáltó Szó. Kiáltó Szó vagyunk, de nem a magunk szavát kiáltjuk és nem is mi kiáltunk, hanem az Úristen kiált, legalább is azt akarjuk, hogy rajtunk keresztül az Úristen kiáltsa bele a mi szűkebb világunkba a saját tulajdon szavát. Tehát Vox Clamantis Domini és nemcsak Vox Clamantis akarunk lenni.

Ez a mi múltunk, ez akarunk lenni a keskeny mában is és kérjük az Istent, hadd legyen ez a mi aldatos lapunk az ő akaratának a sivár emberi élet pusztájába kiáltó szava.

Engedelmet kérünk olvasóinktól, hogy ez alkalommal ennyit is beszéljünk magunkról, de tíz évben egyszer beszéljünk kell magunkról is, hogy tudja mindenki, hogy legalább is kik és mik szeretnének lenni. Akik pedig igaznak tartják ezt a beszédet, azok álljanak mellénk s segítsenek. Egyet elmondhatunk: az új erdélyi magyar református nemzedék mellettünk áll, nemcsak mint olvasó, hanem mint olyan testvéri közösség, amely saját ügyének tekintni azt az ügyet, amelyet lapunk vall és úgy tekint a magdénak, amint lapunk vallja. Ezzel a Szentháromság-Isten nevében útra indulunk, hogy újabb decenniumokat fussunk meg!

TAVASZY SÁNDOR.

A GAZDAGOT és szegényt egyformán mezitelenül fogadja a föld, mindkettőre vár a halál. Sem a szegény földrevetett fekvőhelyén, sem a gazdag ezüstveretű ágyán nem ijesztheti el.

ISTEN kegyelme eljő az egyik emberhez és a másikhoz nem, ennek oka lehet rejtett, de nem igazságtalan.

A mi legfőbb szükségünk.

Karácsony táján a gondos édes apák és anyák sokszor foglalkoznak ezzel a kérdéssel: *mitre is van az én szeretteimnek leginkább szükségük?* . . . Nélkülözhetetlen ruhadarabok, egy-egy régen áhított értékes könyv vagy hangszer, sürgősen beszerzendő butorok, képek, játékok — ilyesmik jelennek meg a főprengő, szerető lelkek képzelete előtt. S úgy gondoljuk, hogyha ezeket nagy önmegtágadás árán beszerezzük, családi életünk boldogabb, megelégedettebb, *életképesebb* lesz.

A nagy családi gondok mellett aztán olyan könnyen elsíklunk e kérdés mellett: *mitre van szüksége az én magyar református egyháznak?* Sőt, szinte visszariadunk ennek a kérdésnek komoly felvetése előtt. Naponta halljuk, szinte unalmassá, elviselhetetlenné lesz előttünk annak a részletezése, hogy mennyi mindenre van szüksége manapság ennek az ősi, áldott intézménynek. Tudjuk azt is, hogy ezek közül egyes dolgokat mi nem is szerezhethénk meg számára. Ki vállalkozhatnék például arra, hogy egyházunk nyugodt, biztos fejlődési lehetőségeit újból megteremtse? Ki tudná nyomorúságának sebeit mind beköztözni az áldozatkészség balzsamával? Ki tudná máról holnapra kijavítgatni rajta a hit- és életbeli romlásokat, a közönyt, az önzést, a fegyelmezetlenséget? Ah, én olyan kicsiny vagyok, gondoljuk magunkban, én nem tehetek egyházmért semmit . . . Segítsenek rajta a módosok, a tekintélyesek, a társadalmi és egyházi élet vezető férfiai!

Az ilyen kishitű gondolkozás kényelmes álláspontjához menekülő lelkek számára a karácsonyi evangélium egy fontos figyelmeztetést tartalmaz: *Nem a világ hatalmasait, de az egyszerű pásztorokat választotta ki Isten kegyelme arra, hogy Krisztust születésének első óráiban megtalálják és róla biznyságot tegyenek!* S az a biztatás, ami feléjük hangzik a néma, sötét éjszakában, tulajdonképpen ma is szól mindnyájunkhoz: *„Ne féljetelek!”*

Azt hiszem, hogy a mi magyar református egyházunknak ma leginkább erre a bátorító figyelmeztetésre van szüksége. Mert, valljuk be, a megpróbáltatások súlya alatt, a szövevényessé vált politikai és társadalmi helyzetben, a minden oldalról ellenünk törő támadások közt az a súlyos veszedelem fenyeget mindnyájunkat, hogy a gyáva tanítványok példájára fejünket veszítjük. Jajgatunk, siránkozunk, ahelyett, hogy a segítség lehetőségei után néznénk. Óvalosan visszahúzódunk családi otthonunk csigaházába, nehogy valami bántalom túlságos fájdalmasan érjen. Strucc módjára fejünket a homokba dugjuk s elhitteljük, hogy a veszedelem nem is olyan nagy, mint ahogy azt a „sötéten látó próféták” hirdetik. Vagy ami még fájdalmasabb, beletemetjük aggodalmainkat, népünkért, egy-

házunkért vérző szívünk minden szent fájdalmát a különböző kábító szerekbe: a hiú dicsőség keresésének, a vagyonszerzésnek és a zajos társaséletnek mámorába. S nem vesszük észre, hogy amíg önfelédten, behunyt szemmel beledobjuk magunkat ezeknek sodró áradatába, addig mellettünk a reánk bizott család vagy gyülekezet életereje fogy. Mert *féltünk segíteni rajta* akkor, amikor azt nekünk az élet, maga az Isten parancsolta.

Tehát egyházunknak ma a legfőbb szüksége: *a keresztyén bátorság.*

A bibliában egy híres svájci lelkipásztor 37-szer számolta meg ezt a biztatást: „Ne félj! Ne féljetelek!” A ref. egyház híveit pedig egy tudós egyháztörténész „dacos, hősi nemzedéknek” nevezte. A ref. keresztyén ember jellemének tehát egyik legszebb sajátsága az, hogy ő nem fél. *Isten világkormányzó gondviselésében a Krisztus végleges győzelmében és a neki adott kegyelem elveszthetlenségében bízva bátran veti kezét a munkára s ha kell, a harcra is, mert tudja, hogy bizonyosan győzni fog.* Kálvin fegyvertelenül, kezében a Bibliával lép be a tanácsházban zajongó ellenfelei közé s arra kéri őket, hogyha vért akarnak ontani, kezdjék rajta. S hosszas, heves beszédére lecsillapodik az ellenségeskedés vihara. A genfi akadémiáról Franciaországba visszatérő teológus diákokat maglyára hurcolják és ők megdicsőült arccal biztatják egymást: „Courage mes frères! courage! „Bátorság testvéreim, bátorság!” Francke, a belmisszió hőse, akinek *jelleme* kétségtelenül kálvini hatásra mutat, ezt írja az árvaház kezdetéről naplójában: *„Volt bátorságom az Urban mind a négy árvát gondozásba venni.”* Egyházunk egyik világi hőse, gróf Tisza Kálmán pedig a történelmi nevezetességű debreceni gyűlésen (1860) nyugodtan jelenti ki a pápens végrehajtását sürgető kormánnyal szemben: *„Meg kell tartanunk a gyűlést . . . mert nekünk mindenekfelett a kirdlyok kirdlyának, az örök Istennek kell engedelmeskednünk, kinek parancsolatai ellen tennünk hitelveink megtagadása, esküszegés bűnének, mely ezen a világon megbélyegez és a másikon kárhozatba viszen, elkövetése nélkül nem lehet.”*

S folytathatnánk még tovább a „bizonyosságok fellegetek” felsorolását, részletezését. Felhozhatnánk azoknak a zord külsejű, de melegszívű kálvinista katonáknak a példáját, akik szilárd csalasorban vették fel a harcot Angliától Háromszékig az ellenreformáció sötét hatalmaival szemben, — a pásztorokét, akik életük kockáztatásával keresték meg az elveszett juhot, az üldözött, elnyomott gyülekezeteket, — a gyöngénőkét, akik — mihelyt Isten országa ügyéről volt szó — egyszerre otthonukat, egyházukat védő oroszlánokká változtak át s a névtelen

egyszerű híveket, akik a vallásüldözés sivár, sötét napjaiban is, mint ama napkeleti bölcsek, tekintetüket állhalatosan a Krisztus csillagára szegezték, mert tudták, hogy az el fogja vezetni őket az ígért földére. Ezek nem félték, hanem harcoltak, türttek, munkálkodtak, — mert hittek.

Tehát: *Bátorság testvéreim, bátorság!* A világtörténelemben egy nagy belső szelekció, kiválasztási folyamat megy végbe. A gyöngye,

öntudatlanul megalkuvó, hitét megtagadó, gyáván félre húzódozó vagy éppen könnyelműen tobzódozó embert félredobja az útból az Isten világitéletének harci szekere. De megmarad mindenki, aki az ő szolgálatába szegődik s mellette kitart a legválságosabb pillanatokban is. A megtartás záloga: az Úr Jézus Krisztus közöttünk van. Vele és általa tovább küzdhetünk, munkálkodhatunk egész a diadalomig. *Dr. Nagy Géza.*

Szereplés és szolgálat.

Nemrégem egy meghívólevél került a kezembe, amelyben egyik egyházi alakulat konferenciájára való meghívásról van szó. A levél közli a címzettel, hogy a konferencia ekkor és ekkor lesz és ezen alkalomra felkéri az illetőt az előbb már meglevelezett „szereplésre”, közli egyúttal azt is, hogy a többi „szereplők” ezek és ezek lesznek. Valószínű, hogy ebben a levélben az író nem gondolt egy percre sem arra, hogy itt minden keresztyén munkával milyen ellentétes szót használt, de jellemző, hogy még mindig mennyire benne van a mi gondolkodásunkban minden téren az a felfogás, amely a nyilvánosság előtti munkát szereplésnek tekint s a munka vállalását a szereplésre való alkalomnak.

Még egyházi téren a legkiütöközőbb és legbántóbb ez a felfogás. Még ma is vannak emberek, akik a lelkeshez az istentisztelet végeztével előre nyújtott kézzel közelednek, hogy gratuláljanak neki a szépen sikerült szónoklatához s vannak olyanok is, akik ezt megvárják egyesektől vagy a gyülekezetektől. Eszembe jut egy jelenet, amikor Kenessey püspök egy jeles fiatal lelkesítő kérdezte egyszer istentisztelet kezdete előtt, hogy most ki fogja végezni az istentiszteletet. Mikor az illető így felelt: most én szerepelek, Kenessey helyreigazította: nem szerepelsz, hanem szolgálsz. A mi régi, parlamentli, vármegyei, törvényhatósági s egyesületi szónoklatokon, közéleti ténykedéseken felindított világunkban még most is megvan a hajlam, hogy az egyházi élet különböző alkalmait, nemcsak a nyilvános beszédeit, de a megbízatásokat is, úgy tekintsük, mint a szereplésnek, a nevünk forgatásának, az érvényesülésnek kínáló alkalmait. Lennének-e olyan elszomorító tüllekedések, olyan tartós sértődések, olyan kibékíthetetlen ellentétek választások alkalmával, még az egyházi élet terein is, ha nem az vezetné a választandókat, hogy kielégítetlen ambícióik, a közéleti szereplésre és érvényesülésre olyan törekvések vannak, amelyek világánál saját magukat bármilyen megbízatásra feltétlenül alkalmassnak, sőt az egyedül alkalmassnak tekintik s nem tudják elviselni, hogy más ne éppen így gondolkozzék felőlük.

Hát még a nem egyházi, vagy nem szorosan vett egyházi megbízatásokban mennyire uralkodik ez a felfogás! Még azt meg lehet bocsátani valahogyan, ha valaki, félreismerve önmagát, azt a meggyőződést táplálja, hogy egyedül ő tudja megmenteni a társadalmi és nemzeti élet veszélybe került hajóját, de már azt nem, mikor ezen jóindulati tévedés nélkül, csupán a szereplési vágy indításából akarja magát feltölteni mások fölé. Az ilyen törekvések valósággal átkaik egy közéletnek. Atkaik azért, mert az, akút csak a saját becses személyének kiemelése iránti vágy vezet, ezzel hitelvesztetté teszi azt az ügyet is, amit — nem szolgál, hanem — képvisel. Azok, akik körülte vannak, meg fogják látni, hogy az illető a saját személyével azonosított egy ügyet, egy igazságot, amelyet nem magáért az igazságért véd, hanem azért, mert vele a saját ambícióit és szereplési alkalmait védelmezi. Meg fogják látni, hogy neki nem annak az ügynek a győzelme fontos, hanem a saját magáé, nem azt akarja

emelni, hanem saját magát, nem azt mondja, amit Keresztelő János Jézusról: „Neki emelkednie kell, nekem meg alászállanom, hanem ellenkezőleg. mit bánja ő az egész ügyet, ameddig a saját pozíciója, érvényesülése, szereplési alkalmait biztosítva vannak. Azt látják, akik körülötte vannak, hogy mások, akiket igazán az ügy iránti szeretet és szolgálat vágya hevít, nem tudnak ehhez a szolgálathoz odajutni, magát az ügyet nem tudják tovább vinni, mert sem szólan, sem dolgozni nem lehet az ambíciózus semmittevők miatt.

Ezt a felfogást sem egyházi, sem nemzeti és társadalmi közéletünk már nem vallhatja, sőt ki kell küszöbölnie magából. A szereplés szempontja helyett a szolgálat szempontjának kell érvényesülnie. Annak a szolgálatnak, amelyben az egyén, az egyéni ambíciók és érvényesülési törekvések meg kell hogy semmisüljenek az ügy fensége és annak szuverén tekintélye előtt. A szolgálat nem arra való, hogy ott kiemelkedjék az ember, hanem, hogy ott elégjen és megsemmisüljön a munkában. A szolgálathoz nincs helye az „Én” hangoztatásnak, nincs helye az egyéni akarati érvényesülésének, nincs helye saját magunk feltöltségének; hanem magunk megalázásának, minél több embernek a szolgálathoz való bevonásának, hogy minél többen, minél odaadóbban segítsék előre vinni magát az ügyet, amiért az ember maga is van. A „szereplő” ember nem örvend, ha más is dolgozik, sőt igyekszik akadályozni azt, a szolgáló embernek az a célja, hogy minél többeket vonjon bele a munkába, hogy minél jobban felfrissüljön és megújuljon az a tábor, amely az ügy szolgálatában áll. A „szereplő” ember a saját egyéniségét látja mások által elhomályosítva s ezért nem enged mást dolgozni, a szolgáló ember meg éppen meg akarja osztani a munkát, a felelősséget, amelynek hordozására egyedül gyöngének érzi magát. Ezért a „szereplő” ember után úgy marad a munka mint a tarló, ahonnan learatott mindent, amit csak a maga számára learathatott, a szolgáló ember, nevelő ember, mert különösen az ifjúságot akarja belevonni és belevenni a munkába s magvetést végez, amelyből késő századok vetése érik meg.

Ki kell tehát irtani a szereplés, érvényesülés, ambíció felfogását közéletünkben és helyébe a szolgálat emberét kell nevelni, szóhoz, munkához, áldozathoz engedni és segíteni. A mi helyünk ezen a földön nem a szereplés, nem önmagunk akarata, törekvései érvényesítése, hanem annak az alázatos keresése, mit akar Isten velünk s milyen alkalmat nyújt a szolgálathoz.

I. L.

SOKAN nem szégyenlik, amikor bünt követnek el, de szégyelnek bocsánatot kérni.

Sárospatak városa és az ottani református főiskola folyó évi október 6-án fényes ünnepek között leplezte le II. Rákóczi Ferenc és a világháboruban elesett hősök szobrát. Ugyanakkor a főiskola Rákóczi-kiállítását is rendezett a Rákóczi-családra vonatkozó ereklyékből.

A gyülekezet és pásztora.

Nyílt levél a devai református egyház gyülekezetének tagjaihoz és más hasonló viszonyok között élő gyülekezetekhez.

Keresztyén Testvéreim!

Ez a levél „nyílt” levél nemcsak abban az értelemben, hogy a nagy nyilvánosság előtt hangzik, hanem abban is, hogy nyíltan és őszintén szól elsősorban Hozzátok, de mindazokhoz, akik, az egyéni érdeken és hiúságon túl, a Krisztus egyházának az „ügyét” szívükön viselik.

Abból indulok ki, hogy a múlt vasárnap Deván, Közöttetek hirdetem az Isten Igéjét. Ez alkalommal különösen éreztem, hogy az Ige és a Lélek erejének hullámai jártak közöttünk és igazi egységbe jutottam Tiveletek. Ezt az egységet már sokszor tapasztaltam két hosszú évtized óta, de most mintha mélyült volna. Ugy érzem tehát, hogy a devai egyházközség ügyével szemben nem lehetek közömbös, ez az egység felelősséget ró reám is, meg kell tennem mindent, hogy az Ige és a Lélek egysége Tíközöttetek *teljes* legyen. Ime, ez a megfontolás és ez a felelősség késztet és ad jogcímet arra, hogy a nagy nyilvánosság előtt szóljak.

Mindjárt két éve annak, hogy éppen az én ajánlatomra lelkipásztorotokul Nagy József ifjú barátomat hívtátok meg. A meghívás teljes egyhangúsággal történt, méltóan a nagymultu egyház gyülekezetéhez és a sok szép képességgel megáldott ifjú személyéhez. Az elmúlt két év óta a sokféle rokoni és baráti kapcsolat folytán nagyon gyakran megfordultam Közöttetek. Nem volt nevezetesebb gyülekezeti esemény, amely nálam nélkül történt volna meg, tehát bőven volt alkalmam, hogy figyelemmel kísérjem a gyülekezet és pásztorra közötti viszony fejlődését, mélyülését és erősödését. Engedjétek meg, hogy erről a viszonyról éppen ezért elmondjam a saját tapasztalataimat. A nyilvánosság előtt teszem, mert másképpen nem tudom megtenni, de azért is, hogy felhasználjam azokat más gyülekezetek építésére is. Mert soraimmal *csak építeni* akarok, nekem más érdekem sem Közöttetek, sem másutt nincs. Építeni akarok azzal is, hogy védelmezem az én fiatal lelkipásztor testvéreimet azokkal szemben, akik nem veszik észre, hogy miáltal neki kellemetlenkednek, őt bántalmazzák és sértegetek, nem neki ártanak, hanem ártanak az ő hűséges, becsületes és komoly munkájának. Neki személy szerint nem ártanak, mert kitarító munkájával, valamint folytonos tanulmányozásával és irodalmi munkásságával már annyi becsületet szerzett nevének, hogy azt megcsúfolni már nem tudják, hitelét meg nem ronghatják. A legkevésbé a gyülekezetén belül, de azon túl sem. Mert kérdem, lehet-e azt a lelkipásztort támadni, aki alig két éves működése ideje alatt már végiglátogatta gyülekezetének minden tagját, a legnagyobb részét nem is egyszer, hanem többször is; aki a belegeket folytonosan látogatja, aki fáradozik, hogy a szükségben s bajban élőkön segítsen, sokszor azok ellenére, akiknek éppen ebben segítséget kellene nyújtaniok? Szabad-e azt a lelkipásztort sértegetni, aki az igazírtását és az ifjúság lelki nevelését annyira lelkiismeretesen végzi, mint ő? Azt, aki kötelességén túl akar szolgálni, aki dicséretes leleményességgel keresi újabb módjait annak, hogy hívei lelkéhez hozzáférjen? Szabad-e hírveréssel vádolni azt, aki az egyház munkájának minél nagyobb nyilvánosságot akar nyerni, hogy az építő alkalmakat annál jobban kiemelje, hogy azok is lássanak, akik behunytt szemmel járnak és halljanak azok is, akik bedugott füllel élnek, magukba süppedten? Hogy vannak gyöngeségei, hogy a hévvel végzett lelki munka közepette sokszor nem fordít elég figyelmet a külső igazgatás alakszerűségeire, vagy elnéz olyan dolgokat, amelyeket tapasztaltabbak fontosnak és szükségesnek ítélnék; szabad-e ezt ellene kihasználni, nem-e jóllekiismerettel éppen támogatni kellene őt, hogy a gyüleke-

zetben mindenek ékesen és szép renddel folyjanak? Hiszen azért vagyunk öregebbek a tapasztalatban és az életismeretben, hogy odaálljunk azok mellé az ifjabbak mellé, akiknek nem a jóakarattukban, sem nem a tudásukban, hanem az életkorukban van a legfőbb hibájuk!

Kérem, hogy ne akadjon fenn senki azon, hogy én egy ifjú barátomat, egy lelkipásztor-társamat ennyi elismeréssel illetem és ennyire védelmezem. Nyíltan teszem, legjobb meggyőződésem szerint, mert vele együtt megjelenik szemeim előtt annyi sok más volt derék tanítványom, akiknek nevelésére Isten engem is felhasznált, mint eszközt, — látom ezeknek is, hasonló körülmények közötti szenvedéseit, vergődéseit, harcait és nehézségeit, amelyeket emberek, *gyülekezetek, hívek és hívők*, sokszor egyenesen magas hivatalos helyre elhívtak okoznak nekik. Fáj a szívem érettük, sirni szeretnék miattuk, hogy ma, éppen ma, azoktól kell bántalmazásokat szenvedniök, akikről éppen testvéri támogatást kellene nyerniök.

A devai gyülekezetnél maradvá, hadd mutassak rá arra, hogy amikor évekkkel ezelőtt, azóta nyugalomba vonult Bitay Béla volt még a lelkipásztor, akinek annyi keserűséget okoztak a hasonló bántalmazások, akkor úgy ítélt meg sokszor a helyzetet, hogy sok bajnak talán éppen az ő magatartása az okozója. Ma azonban már világosan látom, hogy ebben a gyülekezetben van valahol egy genny-fészek, amely okozója annak az időnkénti lázas állapotnak, amelyben a devai gyülekezet szenved. Miután ugyanezt a körjelzést állítottam fel más, különösen kis városi gyülekezetekben, ennélfogva rá akarok mutatni ennek némely tüneteit.

Őt kezdem a dolgot, hogy még mindig sok közöttünk az a régi vágású magyar, akinek bizonyos régi értelemben vett politikai alaptermészete van. Szeret a közéleti síkban forogni, „szerepelni”, nagyon szeret ágálni, vágyik arra, hogy közéleti sikerekkel elégtételt kihiúságát, hogy a neve forogjon, tekintélye és emberi nagysága elismertessék. Ezek az emberek ma nem tudják magukat másutt kiélni csak az egyházi és a gyülekezeti élet terén, tehát ott, ahol pedig nincs helye a szereplésnek, csak a szolgálatnak. Ezek azok, akik magukkal hurcolnak az egyházi életbe sok olyan fertőző anyagot, mint aminő a haszontalan vitalkozás, a pártoskodás, az emberszólás, a hihordozás, a hátmögőtti susárlás, a gyanúsítgatás, a rágalmazás, amelyek aztán lassan felgyűlnek a gyülekezet szervezetének a rejtkehelyein, megindul a gyűlladási folyamat, amelynek következménye az a genny-fészek, amely megmérgezi a mirigyeket és a belső életető szerveket.

Tovább megyek. Ezek között és ezeken kívül is sokan vannak, akik nehéz életgondjaikon úgy akarnak segíteni, hogy mély irigységgel és gyűlölettel telnek el azokkal a lelkipásztorokkal szemben, akik önmegtartoztató, fegyelmezett és takarékos életmódjukkal még valahogyan tartják életszínvonalukat. Rajta tehát, meg kell zavarni nyugalmukat és békeességüket, nehogy ige-hirdetői és pásztori szolgálatukat és nehogy életüket akadálytalanul tudják folytatni.

Vannak mások, akik ügykörüket, vagy üzleti lehetőségeiket úgy akarják növelni, hogy éppen egyház-társadalmi szereplésükkel nevüket csengőbbé szeretnék tenni, ezen az úton törekednek több bizalomhoz jutni s miután azt látják, hogy a lelkipásztor ebbéli törekvésüket, a komoly lelki munka szempontjából károsnak ítéli meg, ezért olyan harcot indítanak ellene, amilyent csak tudnak. És milyent tudnának mást, mint amilyen éppen megfelel a lelki minőségüknek.

Kijelentem úgy a devai, mint más gyülekezet tagjainak, hogy én most nem egyes személyeket, hanem típusokat jellemeztem. Ezek a típusok senkire rá nem huzhatók és magam tiltakoznám a legjobban, ha valaki

ezeket egyesekre akarná minden korlátozás nélkül alkalmazni. Azt is meg kell azonban állapítanom, hogy miután a típust több egyes egyéniségben kimutatható közös vonás alkotja, ennél fogva jellemzéseim nem maradnak nagy általánosságban, hanem merőben a mi viszonyaink közül vannak kiemelve. Miért? Azért, hogy a típusok tükrében ismerjük meg magunkat és ott igazítsunk, javítsunk, tisztogassunk magunkon, ahol arra éppen szükségünk van. Vagy azért, hogy megismerve önmagunkat és hibáinkat, másokat és így a lelkipásztorokat se magukban, se a *saját hibáinkon* keresztül ítéljük meg. Mennyivel komolyabb, hasznosabb és építőbb lesz ez az ítélkezés! Milyen más lesz ennek az ítélkezésnek a hangja, a módja és milyen más lesz az a légkör, amelyet az ilyen ítélkezés alkot! Ha a mások hibáin keresztül ítélünk meg valakit, úgy eltélünk göggel, büszkeséggel, önérzettel és általában olyan lelki-séggel, amely ellenséges indulattal árasztja el egész környezetünket. Ha azonban a magunk hibáin keresztül nézzük és ítéljük a másokét, úgy a jó orvos támogató,

gyógyító akaratának szeretet-szellemével telik meg úgy a magunk, mint a mások élete.

Szerettem volna soraimmal belevágni abba a gennyfészekbe, amely a devai és más kisvárosi gyülekezeteink szervezetét lázassá teszi, de viszont szerettem volna, ha meg tudtam volna mutatni a gyógyulás útját is. Tudom, hogy ez nem könnyű, de azt is tudom, hogy nem olyan nehéz, mint gondoljuk. Nem nehéz akkor, ha tudunk hallgatni a Lélek szavára: ítéletére és biztatására.

Most a szent karácsony ünnepe előtt őszinte testvéri szeretettel kérem a devai és vele rokon gyülekezők tagjait, vezetőit, hogy győzzék meg a meddő, akadékoskodó bírálókat, hogy munkájukkal nemhogy nem használnak, de ártanak. Ha nem sikerül ez a meggyőzés, úgy szelídséggel és alázatosan imádkozzunk érettük, hogy az Úr adja vissza elveszített lelküket és tisztalításukat. Kívánok kereszttyén Testvéreimnek boldog és áldott karácsonyi ünnepeket és új élet!

Tavaszy Sándor.

Művelődési egyesületekhez való viszonyunk.

Különösen a városi egyháztalálkozók előtt merül fel a kérdés: mi a viszonyom azokhoz a művelődési mozgalmakhoz, egyesületekhez, amelyek nem az egyház talajából nőttek ki és amelyek igényt tartanak munkámra és támogatásomra. Olvasóink között is vannak olyanok, akik négy-öt ilyen egyesületnek a tagjai és esetleg irányítói is. Néha gyűlés gyűlést ér, alig fejezzük be az egyik összejövetelt és máris a másik alakulat munkahelyére kell sietnünk. Összetűközés van a programok között. Egy-egy munkát két-három alakulat is magáénak tekint, viszont nagyon fontos munkák maradnak elvégzetlenül. Emellett az egyház is újabb és újabb munkaközösségeket, bizottságokat hoz létre. Itt is számítnak reám. Nem vonhatom ki magamat a megbízás terhe alól. Elmondhatjuk, hogy ma nagyon is sok szervünk és alakulatunk van főleg kulturális téren, de ha a munkás tagok névsorát nézzük, majdnem mindenik alakulatban ugyanazokkal a nevekkal találkozunk. Annak az embernek, aki nem Isten előtti felelősséggel hordozza életét és munkáját, meglehetősen könnyű a dolga ezekkel az alakulatokkal szemben, kiválasztja azokat, vagy csak azt az egyet, mellyel leginkább szimpatizál és abban elvállal aktora munkát, amekkorát elbir, vagy az egész kérdést a közéleti szereplés, az egyéni karrier szempontja alá helyezi és közéleti munkája alatt t. k. saját maga életének biztosításán fáradozik. A legtöbb ember azonban teljesen kivonja magát a kulturális munkából, mert így kényelmesebb.

En a kérdést a kereszttyén ember szempontjából szeretném megvilágítani, mi a viszonya a művelődési alakulatokhoz annak az embernek, aki életét Isten előtti felelős szolgálatnak tekinti?

I.

Az Isten iránti felelősséggel járó ember a kulturális alakulatokkal szemben *nem helyezkedhetik tagadó álláspontra*. Nem vonhatja ki magát azok alól a kötelezettségek alól, melyek rá a művelődés terén várnak. A kereszttyén ember általában nem ellensége a kulturának. Miért? Azért mert a kultúra szolgálatában Isten teremtői parancsának való engedelmisséget lát. Isten megteremtette az embert és életében elhelyezte mindazokat a tevékenységeket, képességeket, melynek továbbfejlesztése és felhasználása létrehozza és fenntartja az emberi kultúrát: az ember lelki természetéből következő törvényszerűségek kifejlésén való fáradozást. Az ember, míg ember marad, ember-voltának legjellegzetesebb bizonyítékát: a kultúráját, szellemi képességeinek megvalósítását, felhasználását meg nem tagadhatja. Magának az emberi életnek feltétlenül szüksége van azokra a javakra, melyeket a kultúra termel ki, mert ezek nélkül az emberi életet súlyos veszteségek érik.

A kultúra fentartására és fejlesztésére pedig külön *kulturalközösségekre* van szükségünk. Nagyon jól kell látnunk, hogy az egyház elsődleges feladata nem kultúra-terjesztés, hanem Isten Igéjének a hirdetése. Ez a két tevékenység egymással nem azonos. A kulturális munka teljesen emberi munka, törvényei az emberi értelem által megismerhetők, elvégzése pusztán az ember emberi tevékenységeit veszik igénybe. Az igehirdetés szintén emberi munka, de ennek az emberi munkának a célja nem az emberi szellemi élet emberi törvények szerinti továbbképzése, hanem az emberi eszközök általi útegyengetés, hogy az embertől egészen különböző Isten maga személyesen szólhasson az emberhez; az igehirdetésben tehát Isten is részt vesz és pedig személy szerint. Isten az emberek kulturális munkáját az ember emberségének továbbfejlesztésére használja, az igehirdetés emberi munkáját pedig arra, hogy a maga felülről jövő tulajdon beszédének szócsövévé tegye azt.

Az egyház *nem kulturalközösség*, hanem hit és szeretet-közösség. Az egyház mellett szükségünk van kulturális közösségekre. Ezekhez a kereszttyén embert nem hite, hanem ember-mivolta köti. Nyelve, irodalma, zenéje, történelem-, orvos- stb. tudománya azonos a hitetlen emberekével. A kulturális munkában tehát ezekkel egy arconalban dolgozik a közös emberi érdek és cél szolgálatában. Aki magát ez alól a kötelezettség alól kivonja, visszautasítja a Teremtőnek azt a törvényét, mellyel emberré, kulturális lényvé tett. A kulturális célok szolgálatára az ember kulturális szerveket hozott létre. Ezeket a szerveket az adott történelmi helyzetű állandóan átalakítja az adott szükségek és körülmények szerint. A kereszttyén ember, míhelt belekapcsolódott egy ilyen közösségnek a munkájába, legelső teendőnek tartja, hogy megvizsgálja, mi a teremtés rendjének az a darabja, részlete, melynek munkálására az illető alakulat elhivatott. Minden munkájával arra igyekszik, hogy azt az alakulatot *pontosan a neki kiszabott munka szolgálatára szorítsa*. Ebből az is következik, hogy tiltakozik minden olyan cél szolgálatára ellen, ami annak az alakulatnak eredeti rendeltetésében nincsen benne. Ma éppen itt van a nagy veszedelem, az egyes alakulatok állandóan belekaszálnak a másik szénafüvébe. A sajátos hivatáskörhöz tartozó ragaszkodást azonban nem elég csak egy-egy alakulaton belül végezni, hanem arra kell törekedni, hogy a különböző alakulatok *megosszák a munkát egymásközt*, mert a kulturális munkáknak az a másik nagy hibájuk, hogy városonként és központilag is nem tartanak közös tanácskozásokat, ahol a munkát egymás közt felosztanák. Az ilyen munka-felosztás elejét venné sok áldatlan harcnak és minden egyesület munkáját felújítaná.

A keresztyén ember tehát, aki a világban Isten teremtett világát ismeri fel, ennek a teremtett világnak az építésében, a kultúra ápolásában Istentől rendelt parancsot lát. Szükségesnek tartja a különböző kulturális alakulatokat, az egyházat azonban nem sorozza ezek közé. Az egyes alakulatokban azért küzd, hogy mindenik alakulat valami olyan célt lásson meg, amit egyetlen más alakulat sem szolgál. Azon fáradozik, hogy az alakulatok között munkamegosztást hozzon létre, hogy egyetlen fontos kulturális érdek se maradjon szolgálat nélkül. Ha az alakulatok között több is egy célt akar szolgálni, ahhoz csatlakozik, amelyik egyéni ítéléte szerint inkább be tudja tölteni az Isten teremtői parancsát, amelyik inkább néz az emberi közösség nagy érdekeinek a szolgálatára, mint a másik. Ha feladatát felismerte, ezt a feladatot emberi képességeinek felhasználásával egyénileg szolgálja. Mint orvos, nem prédikációt tart az orvosi szaküléseken, hanem értelmi adományainak leg gondosabb felhasználása alapján igazi tudományos előadást. Mint történész, a múlt lehető leghűbb megismerésére törekszik, de mint történettudós, nem csinál felekezeti propagandát, tudományos előadásával azokat az eseményeket is napvilágra hozza, melyek felekezetét káros színben tüntethetik fel. Egyetlen irányítója van: az igazság, amit keres. A kulturális szervezői munkát sem használja fel prozeliták fogdosására, ebben a munkában kulturális alakulata körének terjesztését, megerősítését tartja szem előtt.

II.

Mindabban a szolgálatban, amit eddig elmondtam, a hívő és hitetlen ember között nincsen különbség. Hitetlenek és hívők együtt dolgoznak a művelődés szolgálatában, mert ez a szolgálat közös ügye minden embernek. A hitetlen ember azonban a kulturális munkákra vonatkozólag Istennek csupán a teremtői parancsát látja maga előtt. A hívő embernek a teremtési parancs Isten parancsának csak egyik felét képezi. Isten követeli az emberi kultúra értelem által megismert törvényszerűségek szerinti szolgálatát, de nemcsak ennyit követel.

A hívő ember tudja, hogy az egész teremtési rendet megrontotta a bűn és ebből kifolyólag a teremtési rendet szolgáló *kultúra is mélyen meg van fertőzve a bűn által*. Miben van a kultúra bűnös volta? Abban, hogy elszakadt Isten rendelte céljától és magamagát vagy eléje nem rendelt célt állít maga elé. Isten azért adta a kulturát, hogy az az emberi közösségnek emberi segítséget jelentsen, egyszóval, hogy szolgálja Isten gyermekeinek javát. A kultúra bűne abban van, hogy ezt a szolgálatot nem akarja elfogadni. Nem akarja elismerni, hogy ő szolgál, Isten teremtési rendjének szolgálója azzáltal, hogy az emberek javát munkálja.

A kulturának bűn miatti megromlása, ami a kultúra nagy emberi érdekektől való elszakadásában *önmaga istenítésében* látszik, nem hagyja nyugton a keresztyén embert. Neki küzdenie kell a kultur bálványok ellen, mert ezek éppen a kulturának és magának az embernek a legnagyobb ellenségei. Csak a keresztyén kritika tudja a kulturát és a kulturális mozgalmakat igazi lényegük szerinti munkájukra, az emberiség engedelmes szolgálatára szorítani, ahol nincsen ilyen keresztyén kritika, ott a kultúra megtagadja önmagát, mert feladja szolgáló lényegét, önmaga céljává válik, vagy az egész emberi közösség helyett csupán érdekcsoportok, vagy egyének javát szolgálja.

A keresztyén ember a világ legreálisabban látó embere. Tudja, hogy a kulturális munkában hitetlen emberekkel kell együtt dolgoznia, tudja, hogy hívő munkatársaiban is mennyi *emberi gyengeség*, mennyi önszeretet van. Világosan látja, hogy a kultúra szolgálatában résztvevő emberek gyengesége milyen nagy akadály a kultúra szolgálatában. Mivel az ügyre néz és nem a személyekre, akikkel dolgozik, meglepetések nem érhetik. Biztos afelől, hogy az egyes alakulatokban sohasem lesz egyetértés, mindig lesznek az alakulatokban olyanok, akik egyéni érdekeik szolgálatát nézik csupán.

Ezért a gyengeségeikért nem hagyja ott azt az érdeket, amit az egyesület szolgál, hanem ellenkezőleg, megkísérel a közös találkozások által a tagok magatartását, ügyszeretetét módosítani. Csak akkor hagyja ott az alakulatot, ha látja, hogy ott semmiképpen sem lehet az igazi kulturális érdekeket szolgálni és egy olyan alakulat hozható létre, amelyik relative jobban tudja azt a célt szolgálni, vagy ha beléphet egy olyan alakulatba, amelyik máris jobban szolgálja azt.

Az ember mindig hajlandó arra, hogy a kulturális munkában ne a *mélységre, a végső összefüggések keresésére*, belső lelkiismeretességre és pontosságra, hanem gyors és felszínes eredményekre és látszatra törekedjék. A keresztyén ember ugyanazt a kulturmunkát végzi, mint a többi ember, a kultúra törvényei számára is ugyanazok, mint a hitetlen ember számára. De ő ezt a munkát az adott törvényszerűségek között ha nem is tartalmában, de formájában, másképpen végzi. Isten iránti engedelmessége, hite nem új tartalmat ad kulturális munkához, hanem új felelősséget, új parancsoló normát.

Végül a keresztyén ember tudja, hogy akármennyire is nélkülözhetetlen eleme az emberi földi életnek a kultúra, az csupán erre az életre vonatkozik és ebben az életben sem minden. *A kultúra nem adja az összes kérdésnek megoldását*, sőt végleges megoldást egyáltalán nem is ad, csak jobb és rosszabb megoldásokat. A kultúra tisztán emberi szolgálata mellett nem hanyagolja el Isten igéje hirdetésének szolgálatát sem, saját életének és benne a kultúra életének végső titkait nem a kulturából, hanem Isten igéjéből érti meg. Ez azonban nem menti fel a kultúra komoly szolgálatát alól, mert ahhoz, hogy mi történik a másik emberrel és velem az életben, döntő köze van a kulturának, már pedig nekem itt kell élnem abban a világban és életben, melynek építésében a kulturának elengedhetetlen szerepe van.

A keresztyén ember benne él a kulturában, azt a kultúra lényegéből folyó általános és részleges törvények szerint szolgálja, de túl néz a kulturán, mert, ha azt nélkülözhetetlennek is tartja, abban nem talál meg mindent, amire szüksége van.

Előttünk áll a legáltalánosabb vonatkozásaiban a keresztyén ember kulturális programja, az a szellem, mellyel nekünk a kulturális alakulatok munkájában részt kell vennünk. A kérdésnek a mi saját kisebbégi helyzetünkkel való vonatkozásait alkalmadtán külön cikkben fogom megtárgyalni. *László Dezső.*

HA Krisztus szeret téged, az neked szolgál javadra, nem Krisztusnak. Ha szeretted Krisztust, az is neked szolgál javadra, nem Krisztusnak.

A magyarországi tiszáninneri református Egyházkerület folyó évi november 14-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Miskolcon. E gyűlésen Farkas István püspök által felolvasott püspöki beszámoló a többek között a következőket mondja: A világiak munkábaállítása, áldozatkészsége, példamutatása, jótanácsa nélkül nem volna tiszáninneri református egyházkerület. Foglalkozik a püspöki jelentés a családvédelem és házasságok rendezésének kérdésével is és hangsúlyozza, hogy a családvédelem munkáját elsősorban a sok gyermekkel megáldott kálvinista lelkipásztor-családoknak kell példamutatóan irányítani. Meg kell adni a lehetőséget arra, hogy a gyermekkel megáldott családok ne a nincstelenség és az életet átkozó proletariátus szaporítóit legyenek.

A házassági jog rendezéséről szólva hangsúlyozza a püspöki jelentés, hogy a reverzális kéreseknek és adásának jogát meg kell szüntetni és elérkezett az ideje már annak, hogy azokat, akik éket vernek magyar és magyar közé annak hirdetésével, hogy a protestáns lelkészek előtt kötött vegyesházasság ágyasság, ítélőtörvényezés elé állítsák.

EGYHÁZI KRÓNIKA

A deji egyházmegye jelentése. Az egyházmegye legutóbbi közgyűlésén elhangzott esperesi beszámoló az 1933–35. évek eseményeiről nyújt összefüggő ismertetést. Az egyházmegyében 12.177 ref. lélek él apró gyülekezetekben szélszóródva, mint szigetek az óceán körülvívő tengerben. Az óriási nehézségek ellenére is az egyházi élet legtöbb helyen az örvendetes gyarapodás, a hitben és cselekedetekben való haladás képét mutatja. A születések száma 12-vel, házasságoké 32-vel, konfirmáltaké 13-mal több, mint az előző évben 829-el többen vettek urvacsort az egyházmegyében, mint az elmúlt esztendő alatt a kikerülő száma aggasztóan növekedik; 95-en hagyták el ősi hitüket. A kitéréseknél különösen az állami alkalmazásban való megmaradás, vagy a leendő alkalmazás ígérete viszi a főszerepet.

A nőszövetségek már szervezen beleilleszkednek az egyházi életbe. Az egyházmegyében 18 nőszövetség működik 1035 taggal; az elmúlt év folyamán 78 valóságos, 45 kulturesztélyt tartottak. Összes jövedelmük 111.847 lejt tett ki, amiből 18.955 lejt templomokra, 18.958 lejt iskoláknak és iskolásgyermeknek, 26.461 lejt szegényeknek és betegeknek segélyezésére, 2536 lejt iskolai jutalmakra fordítottak.

Az esperesi jelentés kiemeli azt a nagy erőt, amit a püspöki látogatás jelentett egyes gyülekezetekben. Néhány, már elveszettnek hitt egyház-községben változott meg az egyházi élet, ébredt fel az érdeklődés a püspöki látogatás után. Egyes újonnan kinevezett papok is Isten kegyelméből nagy eredményt láthatják munkájuknak. „Ugy látszik, a hit hegyeket mozgat” írja erről az eseményről az esperesi jelentés.

Sok-sok veszedelem, nehézség fenyegeti ezt az egyházmegyét, mely a rednek nézve oly végtelen mezőiségi vidékre nyúlik bele. Am úgy látszik, az örillók a helyükön vannak, „rendületlen hittel állanak az Anyaszentegyház élén; kifogják a halálos csapást, biztatóbban szólnak a mögöttük levőknek. Oh, Seregek Ura! Ne engedd, hogy legjobbjaink is elveszítsék hitüket és feladják a harcot.”

**

Tárgyalások a romániai baptisták vallásszabadságának biztosítása érdekében. Október folyamán érdekes tárgyalások indultak meg a különböző minisztériumokban a baptisták vallásszabadságának biztosítása körül. A tárgyalásokra Romániába jött a „Baptista Világszövetség” főtitkára, dr. I. H. Rushbrooke, akit Sir Reginald Hoare mutatott be Tătărescu miniszterelnöknek. A tárgyalások lefolyását Rushbrooke délutánokint írásba foglalta és levél formában megküldte az illető minisztereknek, akikkel délelőtti különböző dolgokban megállapodott. A leveleket azonban elküldte a baptista folyóiratoknak is, ahol azokat leközölték, „mint történelmi leveleket” a világ minden részében élő baptisták pontos informálása céljából. Ezekből a levelekből a következő érdekes dolgok derülnek ki:

Tătărescu miniszterelnök kijelentette, hogy baptisták által szervezett üldözések és nehézségek egyes helyi hatóságok befolyásának tulajdoníthatók, melyek a kormány álláspontjával ellentétben vannak. A kormány célja az, hogy teljes és tökéletes kifejezést adjon az alkotmányban biztosított vallásszabadságnak és vallássegélyességnek. A kormány két hónapon belül törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, mikoris biztosítani fogja a baptista felekezet törvényes kultuszi elismerését az egész ország területére vonatkozólag.

Inculeț belügyminiszter megígérte, hogy a prektusoknak és vidéki rendőrhatalóságoknak megtiltja az istentisztelet kérdéseibe való beavatkozást. Biztosította

a főtitkárt arról, hogy a közhivatalok nyitva állanak minden állampolgárnak felekezeti különbség nélkül, mindenki lehet tisztviselő. Felülvizsgáltatja azokat az eseteket, amikor némelyeket nem alkalmaztak azért, mert baptisták voltak.

Angheliescu közoktatásügyi miniszter elismerte, hogy az ő reszortja kiadott egy 40450–1935 sz. rendeletet, melynek következtében az ortodox iskolákba járó baptista gyerekek kötelesek az ortodox vallásórákat látogatni és az ortodox istentiszteleten és más egyházi ünnepeken résztvenni. Akik ezeken nem vesznek részt, ismétlődőnek nyilvánítatnak, mivel vallásból nem vizsgáztak előírás szerint. A miniszter úr azonban hozzátette, hogy ez a rendelet általános jellegű, nem irányul határozottan a baptisták ellen. A továbbiakban Rushbrooke főtitkár érveire válaszolva, Angheliescu miniszter úr kijelentette, hogy ő hisz a lelkismereti szabadságban és a különösen igazságtalan esetekben megfelelő intézkedéseket fog tenni, ha hozzá fordulnak.

Rushbrooke azzal érvelt, hogy ezek a szóbanforgó „ortodox iskolák” (az okiralságban) tulajdonképpen az összes polgárok pénzéből építettek s fenntartásukról az állam gondoskodik, tehát igazságtalanság, hogy ne legyenek nyitva az összes gyerekek számára és hogy bennük egy vallásra kényszerítsék a más felekezeti tanulókat is. A végén arra kérte Angheliescu minisztert, hogy ezt a rendeletet ne engedje érvényesíteni — hanem adjon ki egy feloldó és a fenti igazságtalanságokat megakadályozó újabb rendeletet. A miniszter ezt meg is ígérte.

Rushbrooke azután meglátogatta Antonescu pénzügyminisztert is, kérve őt arra, hogy szüntesse meg azt az igazságtalanságot, mely miatt a „baptisták különleges adókkal rovatnak meg, mivel nem kapnak államszegélyt.” A miniszter írásbeli jelentéseket kért erre vonatkozólag.

Lapedatu kultuszminiszter a beszélgetés folyamán kifejtette azokat a nehézségeket, melyek a baptisták vallásszabadságának teljes biztosítását akadályozzák: 1. Sokan azt hiszik Romániában, hogy aki az ortodox egyház ellen szót emel, az az állam ellen támad. Ő ezt nem vallja, de sokan képviselik ezt az elvet. Baptista tanokat csak úgy lehet hirdetni, ha az ortodox papokat nem sértegetik és nem használnak velük szemben szenvedélyes hangot. Bizonyos okok miatt a minisztérium nem könnyítheti meg egyik vallásról a másikra való áttérést, valamint nem adhat teljes mozgási szabadságot a prédikátoroknak. Egyebekben azonban igéri, hogy a hozzá benyújtott kérésekre még ennek az évek folyamán felelni fog. A tárgyalások végül is a következő konkrét eredményekkel záródtak le:

A belügyminisztérium okt. 12-én 12540 A.—1935. sz. körrendeletében a vidéki adminisztratív és rendőri hatóságokat eltiltotta a baptista imaházak bezárásától, az istentisztelet csendőrök vagy más szervek általi megzavarásától, melyek addig igazoltatás és más ürügyek alatt napirenden voltak. Elrendelte, hogy a különböző okok miatt bezárt mintegy 150 baptista imaházat nyissák ki és többé ne akadályozzák ott más felekezeti érdeklődők megjelenését.

Egy másik rendelet utasította az anyakönyvvezetőket kötelességek pontos teljesítésére. Megtiltotta a különböző önkényes akadályokat, melyekkel eddig vizsautasították a baptista vallásra való jelentkezést.

Rushbrooke a fenti eredményekért külön levelekben mondott köszönetet az egyes minisztereknek, kifejezve azt a véleményét, hogy így Románia megszabadul attól a külföldön nagyon is hatásos szemrehányástól, — miszerint ő az egyetlen állam Európában, amelyik nem ismeri el a baptista vallást bevett felekezeti.

A gazdagság útja.

Írta: DR. PARADI KÁLMÁN.

Valahol olvastam egyszer, hogy egy szorgalmas üzletember fillért fillérre rakott, amíg milliósos lett. Megfeszített tevékenykedése közben nem volt ideje egészségére ügyelnie, gyomorbajt szerzett. Amikor aztán eljött az ideje annak, hogy fáradtságának gyümölcsét élvezze, semminek sem tudott örülni, mert fájós gyomrát nem lehetett kigyógyítani többé. A szegény ember elkeseredésében öngyilkos lett.

Ezt a példát nem találomra választottam meg. Az egyén boldogságát nem adhatja meg a vagyon, viszont pénz híján nem gondozhatja legdrágább kincsét, egészségét. A szegény embernél valahogy annyit jelent egy betegség, mint a történelemben a háborus korszakok. Minden háború után járványok, éhínség léptek fel s egy bajból több baj keletkezett. Régen a közlekedés hiányai miatt még abban az esetben nem tudtak segíteni éhínségbe, nyomorba jutott társaikon, ha az egyes államok közötti barátsági viszony állott fenn.

Manapság sem történik egyéb szegény társainkkal: Senki nem segíti, nem sajnálja betegségbe, nyomorba kerülő testvéreinket. Igen sokan halnak meg közülünk, anélkül, hogy bár egyszer látna volna orvos a beteget. Hány esetben lehetne megmenteni testvérünk életét, ha valaki idejekorán segítségére sietne a betegnek s családjának.

Csináljunk egy kis számítást *megbízható kimutatások* alapján. Mit veszít minden ember betegségek által? Kimutatták, hogy átlagosan minden ember évente 12 napot betegeskedik, ebből átlagosan 3 napot súlyosabb állapotban tölt el. A kimutatások sok millió emberre vonatkoznak, tehát nem alkalmazhatók egységes módon minden egyes emberre. Nem azt kell vegyük, hogy például én 1936-ban se több, se kevesebb, mint 12 napot leszek beteg s ha véletlenül ez nem így következik be, akkor a számítás hibás. Hanem valószínűleg ennyi időt betegeskedhetek. Vannak, akik évtizedeken át megőrzik betegségüket, ezzel szemben vannak egyének, akik szinte állandóan betegek.

Ez a 12 nap betegség a következő *vesztéseket* jelent: 1. a 12 napra eső kereset elvesztése, kivéve a biztos állásban levő testvéreinket (ami mind ritkább köztünk). 2. Az orvosi gyógykezelés díja. 3. Orvosságok ára. 4. Betegségek után mindig több nap vagy hét lábbadozási idő telik el, amely alatt szellemi és testi erő gyengébb, mint rendszeren. A teljes munkaképesség hiánya újabb anyagi veszteséget jelenthet. 5. Lemaradást jelent egy hosszabb betegség azoknál a biztos állás nélküli testvéreinknél, akik keresetüknek egy részét összeköttetéseiknek köszönhetik. Betegségük ideje alatt más ügyes vetélytársak maguknak szerezhetik meg és használhatják ki ezeket az összeköttetéseket, amelyek immárcn véglegesen elveszték testvérünkre nézve. 6. Külön rovatot jelent az az eset, amikor műtétet is kell végrehajtani, vagy amikor vidékről szállítani kell a beteget, vagy pedig fertőző betegségekben szenved az illető. Némelykor halállal is végződhetik a betegség s akkor a temetési és egyéb költségek újból jelentősen megbillentik a kiadások egyensúlyát.

Tegyük fel, hogy egy szabadfoglalkozású, havi 3000 leit megkereső (ársunk betegszik meg 12 napra. Kereseti vesztesége napi 100, összesen 1200 lei lesz. Orvosi kezelési díj szintén körülbelül 1200 lei. Gyógyszerekre elkölt legalább 400 leit. Még legkevesebb 7 nap lábbadozási idő alatt nem kereshet többet megérőltetéssel sem napi 50 leinél, ez újabb 350 lei hiány. Későbbi vesztesége nem számítható ki, miután az összeköttetéseinek elhanyagolásából származó kárt pénzben nem fejezhetjük ki. Ha tehát ezeket s még más esetleges veszteségeket nem is vesszük tekintetbe, akkor is legkevesebb 3150 lei tényleges kiadást jelent ez a rövid betegség testvérünk számára.

Szerencsés körülmények között talán kevesebb a

készkiadás, de jöhetnek olyan előre nem várt körülmények, amikor sokezerrel többet kell gyógykezelésre kiadni. Mit jelent azonban egy hasonló betegség annak a szegény testvérünknek, akinek például napi 40 lei napszámból kell eltartania népes családját? Nehogy azt higgyük, hogy ez elszórt jelenség. Mindinkább szaporodik azoknak a hittestvéreinknek száma, akik biztosabb kereseti lehetőségekhez nem juthatnak hozzá s kénytelenek kenyerüket napszámosi munkával megkeresni. Nem is beszélve azokról, akiknek még a legsoványabb munka sem jut osztályrészül, egyszerűen csak azért, mert máris több a napszámos, mint a munkaalakalom.

Mi történik a szegény emberrel, ha megbetegszik? Tovább dolgozik, nehezen huzza tovább a jármót, mert teste felmondja a szolgálatot. A lábon kihuzott betegségek sohasem maradnak utóhatások nélkül: korai érlelmeszedés, szívbetegségek, amelyek következtében a vérkeringés már igen fiatal korban felmondja a szolgálatot. Azonkívül ideg- és csúzos betegségek s még sok miniféle elváltozás, amelyek mind a szervezet *időelőtti elkopását*, letörését eredményezik.

Hogyha a szegény embert ágyhoz rögzíti a betegség, akkor egyszerűen nem kereshet s az egész család vele együtt éheznek. Gyógykezelésről alig lehet szó, orvos látogatása legtöbbször kizárt dolog. Ha olyankor egy jólelkű szomszédasszony valami jótékony írt ajánl, vagy többet: egy gyógyteát el is készít a betegnek, ez már a jótétemények netovábbja. *A kezeletlenül maradt betegségek sokkal hosszabb ideig tartanak*, mint a megfelelő gyógykezelésben részesülő betegségek. Nem feledkezhetünk meg későbbi következményeiről, de sokkal veszedelmesebbek közvetlen szövődményeik, amelyek bővelkednek váratlan, gonosz fordulatokban s gyakran a beteg életét is veszélyeztetik. A szegény emberek halálzási arányszáma jóval több, mint a módosaké. Szegénységben többen születnek, mint gazdagságban, de sajnos, *jelentékenyen többen is halnak meg*.

Hogyan lehetne változtatni ezeken az áldatlan állapotokon? Hogyha az orvosok ingyen gyógyítanak, akkor is csak részben oldottuk meg a kérdést. Lehet, hogy elméletileg nem helyes a mostani gyakorlat, hogy éppen bajba jutott, beteg emberekből kell megélnen orvos és gyógyszerész. De amíg másként nem rendeződik, addig az orvost és a gyógyszereszt meg kell fizetni. Tekintélyes összeget emésztene fel ezenkívül a beteg s családjának ételmezése a kenyérszerző ágyhoz kötöttségi idején. Mindehhez pénz kell tehát, még pedig sok pénz.

Hogyha egymásért *felelősséget* éreznék, nyomban megváltozna a helyzetkép. Egyszeriben nem volna kérdés többé, hogyan teremtsük elő a szegény betegek ápolására és segélyezésére váró összeget. Bizony, kevesen érzik meg közülünk azt, hogy *mi egyetlen testvéri közösségbe* tartozunk. Egymáson kell segítsünk. Ha most segítünk veszélybe jutott testvérünkön, valamikor kerülhetünk abba a helyzetbe, hogy valamelyik testvérünk örömmel adhassa vissza a jótéteményt. A sors fordulatait nem ismerhetjük s ha nekünk talán most jó dolgunk van, nem bizonyos, hogy a következő években is így lesz.

Mi tehát a gazdagság útja? Egyazon sorsközösségben dolgozó testvéreinket megsegíteni minden körülmények között. Velük együttérezni, érettük felelősséget érezni Isten előtt. *Testi és lelki épségük éppoly szent legyen előttünk, mint a saját épségünk és jótétünk.*

Mit kapunk érte? Nemcsak szeretetet és megbecsülést, nemcsak alkalomadtá visszafizetését annak a jónak, amit ma szétosztottunk, hanem mindenekfelett a léleknek egy olyan gazdagságát, amelyet semmiféle pénz, semmiféle földi jó nem pótolhat soha.

Ez legyen az út, amelyen haladnunk kell, hogyha

saját magunkat, hittestvéreinket, fajunkat *meg akarjuk tartani a jövőre számára*. A jövőt csak így biztosíthatjuk, mert együttérzés, összetartás nélkül elvesztünk. Alig szaporodó népünket megállíthatjuk a pusztulás útján, ha követni tudjuk a lelki testvérség, a gazdag-ság útját.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Jelentés az odorheiu Szénior Osztály második összejöveteléről.

Az odorheiu IKESzO nov. 4-én tartotta meg 20 résztvevővel második összejövetelét. Többen voltunk, mint az első összejövetelen. Ez is világosan mutatja, hogy a SzO tagjai átértékelték az ifjúság kérdésével való foglalkozás fontosságát. De a mi számunkra különösen azért volt értékes ez a találkozás, mert fontos lépéseket tettünk a gyakorlati megvalósítások felé.

Legelőször tisztán kell látnunk az ifjúság kérdésében. Tudnunk kell, miként illeszkedik a mi ifjúságunk az egész világ ifjúságába. Nagy Zoltán felsősófalvi lelkes Basil Mathews: „Az ifjúság közjóléte” című könyve alapján egy előadásban ügyes keresztmetszetét adta a világ ifjúságának, bemutatta törekvéseit, szükségét, problémáit.

Ismernünk kell azonban a mi különleges adottságainkat is s mivel ifjúságunk jó nagy százaléka falun lakik, tiszta képet kell alkotnunk a falu életéről. Csak így lehet a falusi ifjúság között IKE munkát végezni. Antal Gusztáv lelkes a községét, Peteket ismertette ilven célból, ügyesen. Dolgozatából egész kis monográfia kerekedett. Tervbe vette a SzO, hogy a többi falvakról is hasonló ifjúsági monográfiákat készít.

A biblióra ezen az összejövetelen is a testvéri kapcsolatok kiépítését szolgálta. Amilyen mértékben megismerjük egymás legrejtettebb énjét, olyan mértékben kerülünk közelebb egymáshoz.

Gyakorlati megvalósításokra a Sepsibodokon felmerült kérdések megbeszélése közben került sor, habár a világ ifjúsági mozgalmának a megbeszélése közben már határozatot hozott a SzO, hogy felelősséget érez a román keresztyén ifjúsági munka iránt és ezért megkérjék az IKE központot, minden lehetőt tegyen meg a Federációval való kapcsolat felvétele ügyében. A regáti reformátusság kérdésének a megbeszélése során a jelenlevők elhatározták, hogy mind belépnek a Regáti Misszió Barátainak Társaságába és igyekezni fognak átvinni a köztudatba az ottani testvéreink sorsáért való felelősségtudatot. Elhatároztuk, hogy a Református Ifjúság-ot minden tőlünk telhető erővel támogatjuk és a munkatábor kérdését is magunkévá tesszük.

Hisszük, hogy a határozatok nem maradnak határozatok, hanem eredményes gyakorlati megvalósításokra vezetnek. A közöttünk kifejlődött baráti és testvéri kapcsolatok révén egy olyan munkaközösségünk alakult ki, mely képessé tesz ezeknek a munkáknak elvégzésére. Szeretnők, ha a szomszéd vármegyékben is megalakulnának a SzO-ok, ezért egyelőre baráti kapcsolatainkat használjuk fel, hogy oda-ujjonghassuk az ismerőseink fülebe az erőt, amit a köztünk kialakult közösség adott. Odorheiu, 1935 nov. hava. Váró György.

Figyelmeztetem az IKESzO tagjait, hogy az évi tagdíjat azzal a feltétellel szállítottuk le 100-ról 50 lejre, hogy abból a „Kialtó Szó”-nak *semmi nem jár*. Tehát a tagdíjat befizetett IKESzO-tagok számára is a „Kialtó Szó” előfizetési ára 100 lej. Sipos Géza, pénztáros

Az IKESzO választmányi össze-jövele.

November 26-án a Szénior Osztály választmányi összejövetelt tartott. Sajnos, betegség, távollét miatt nagyon csonka volt ülésünk. Megjelentek dr. Tavaszy Sándor elnök, László Dezső, Sipos Géza és e sorok írója.

1. Számbavettük azon jelentéseket, amelyeket a körzetek küldöttek munkájukról. Különösen szép munkát végeznek az Odorheiu környéki szeniortestvérek. Sajnos, igen sok körzet nem küldött jelentést, — nem tudjuk, hogy alusznak a testvérek avagy sok munkájuk közepette nem érnek reá, hogy a közösséget értesítsék, tájékoztassák munkájuk felől. Ha eredményesen dolgoznak, úgy szolgáljon a beszámoló biztatásul a gyengébbeknek, ha pedig nem tudnak előre haladni, úgy kérjenek tanácsot és a közösség imáját.

2. Megvizsgáltuk a Királyhágómelléki testvérek tagságt helyzetét, ezen kérdést az elnök-testvérünk fogja megtárgyalni az illetékesekkel.

3. Az IKE-telepre vonatkozólag átvizsgáltuk a beérkezett számos ajánlatot, azonban sajnos, megállapodásra nem tudtunk jutni és az elnökség megbízást kapott a további tárgyalásokra.

4. Jelentés hangzott el az olcsó Biblia kérések felől, eredményt itt sem értünk még el.

5. Az inasok vallásos gondozásának ügyét is tárgyaltuk és szomorú tényeket kellett megállapítsunk.

6. Február hónapra egy közgyűlés és konferenci megtartását vettük tervbe, ez iránt is megbízást kapott az elnökség. — Januárban pedig egy választmányi gyűlést hívunk egybe, amelyen a fenti kérdéseket előkészítjük, épp ezért kérem, küldjék be a körzetvezetők mielőbb a beszámoló jelentéseiket munkájukról, terveikről.

Testvéri szeretettel köszöntelek az Ige szavaival. II. Timóth. lev. 3:12. v.: „De mindazok is, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldözeteit fognak.”

Turda, 1935. dec. 2.

HORVÁTH GYÖRGY.

Luther Márton reformátori fellépésének október 31-iki emléknapiján úgy Romániában, mint Magyarországon, úgy a hivatalos protestáns egyházak, mint a protestáns egyházársadalmi alakulatok mindenütt ünnepet ültek. A templomokban mindenütt islentiszteleteket tartottak. Budapesten islentiszteleteken kívül, négy helyen volt nagyarányú összejövetel. A vigadói főünneplés központjában dr. Makkai Sándor, erdélyi református püspök beszéde állott.

Az Erdélyi Református Egyházkerülethez tartozó bucuresti református egyházközség templomát, papilakát és az ezekhez tartozó földterületet Bucurest város vezetősége ki akarja sajátítani. E tárgyban az Egyház felségfolyamodványt nyújtott be az uralkodóhoz.

Irodalom és Művészet

Spoerri Teofil (zürichi egyetemi tanár): A hétköznapok Ura. A Krisztussal való találkozás csodája. Németből fordította: Joó Sándor. Bpest, 1935. Kis nyolcadrét 50 lap.

Ennek a könyvecskének a szerzője a zürichi egyetem egyik irodalmi tanszékének a tanára, aki Brunnerrel együtt kezdettől fogva nagy rokonszenvvel fogadta az Oxford-mozgalom, vagy csoport mozgalom név alatt ismert, nagyszabású ébresztő munkát. Ma már nemcsak rokonszenvezik a mozgalommal, hanem egyik hűséges vezetője. Kis könyve négy kérdést ölel fel; Krisztus és a modern ember; A Lélek vezetése; Találkozás Krisztussal; Az Isten színe előtt való élet. Mindenik előadás az élő életből való személyes bizonyoságtétel. Nem tudós fejtegetések, hanem töredezett, szökellő, de élő, személyes vallástételek. Német nyelven eddig 80.000 példányban fogyott el. Ez a bizonyosága annak, hogy nem napl-értékű kegyes irat, hanem a Krisztussal való találkozás csodájának eleven, friss felmutatása. TS.

Dr. Bíró Vencel: Altörjái gróf Apor István és kora. Nagy nyolcadrét 208 lap. Az Erdélyi Katolikus Akadémia kiadása, Cluj, 1935.

Hosszú évek kutató munkájának eredménye ez a szép kiállítású és becses tartalmú könyv. A Moribunda Transylvania korának egyik kiemelkedő, jellegzetes alakja volt Apor István. Könyvtünk szerzője nagy gondal kutatta fel az Apor Istvánra vonatkozó legkisebb adatokat s épen ezeknek a segítségével olyan megvilágításba helyezte őt, hogy a könyv olvasása közben magunk előtt látjuk önérzetes, szívós alakját. Azonban a Bíró Vencel könyve nemcsak életrajz, hanem a szóban lévő nagy személyiség életével szerves összefüggésben lévő korrajz is. Látjuk a II. Rákóczy György, majd az Apaffy Mihály udvarát, valamint az ott folyó életet, de látjuk a kor nagy eseményeinek hatását az erdélyi politikai és gazdasági életre, valamint a Habsburg-uralom új berendezkedéseit.

Bíró Vencel történetírói munkásságának ez a könyv egyik új állomása, tudományos fejlődésének pedig legértetebb gyümölcse. TS.

Dr. Kacsó László és Dr. Jancsó Béla: A szoptató anya és gyermeke. Az ÁGISZ által megindított Hasznos Könyvtár 2. száma (az Egészségügyi Sorozat 1. füzeté.) Kis nyolcadrét, 64 lap.

Az ÁGISZ által beindított népművelő füzetek gyors egymásutánban jelennek meg, jelétül annak, hogy ez a kezdeményezés életrevaló és hogy jó kezekben van. Önzetlen, komoly emberek vették gondjukba az iskolán kívüli népnevelés nagy ügyét s ha ebben az ütemben folyik tovább ez a munka, úgy előbb-utóbb erőteljes lendületébe bevonja ennek a nagy ügynek a legaraválabb munkásait. Azokat, akik ezt az ügyet fényleg ügynek tudják tekinteni s egyetlen céljuk, hogy minél többet használjanak népüknek.

Egészen helyesen fette az ÁGISZ művelődési szakosztálya, hogy épen az anya és a csecsemő életének és kölcsönviszonyának a kérdésével kezdte meg ezt a sorozatát.

A szerzők munkáját a legnagyobb elismeréssel kell illetnünk. Nagy gondal és odaadással dolgoztak, hogy ne csak tanácsokat osztogassanak, hanem lelket öntsenek mindazoknak életébe, akiket meg akarnak menteni a tudatlanság miatt bekövetkező bajoktól. Melegen ajánljuk ezt a füzetet a tömeges terjesztésre. TS.

Horváth Jenő: Betemetett bányász. Aninoasa, 1935. A szerző kiadása. Versek, 45. old.

Horváth Jenő 40 verse közül több megjelent már a Pásztortűzben és az Erdélyi Helikonban. Emellett az Ellenzék és a különböző egyházi lapok is többet közöltek belőlük. A Pásztortűz és Helikon mértékét is kiállott versek költőjének művészi értékét annál kevésbé lehet letagadni, mert magát a kötetet is aránylag elég jóindulatu irodalmi kritika fogadta az erdélyi lapokban. A mi meggyőződésünk az, hogy Horváth Jenő előtt nyitva áll az út arra, hogy öntudatos fejlődés után átvegye Szombati Szabó István, költőpap örökét. Efelé az örökség felé azonban lépéseket kell tennie arra, hogy lírájában nagyobb helye legyen a társadalmi élménynek és a nemzeti vonatkozásoknak. Nem mondjuk, hogy ez a két tekintet nem található fel már ebben a kötetben is, sőt ezt a hangot egyenesen örömmel látjuk benne a többi fiatalabb költővel szemben, akik igen gyakran egészen úgy írnak, mintha nem is lenne számukra eleven valóság az a végzetes forduló, melyben megfeneklettünk.

Ahogy, mondjuk, a Szombati Szabó költészetén át leng az Ady-hatás, úgy leng át Horváth költeményein Reményik hangja. Ez természetes is, hisz novumot hozó költő egy században kettő, három, ha megjelenik.

Amennyivel Reményik Adytól különbözik, annyiban különbözik Horváth Szombattól. Nagy önkritikája, melylyel megállotta, hogy másfél évtizeddel első verse megjelenése után adja ki első kötetét, biztató jel arra nézve, hogy tovább emelkedik a költői pályán is.

A művészi igény ellenére is több verse nagyon alkalmas összejöveteleken való szavalásra és előadásra. Ezek annyival értékesebbek, mert bennük a tiszta evangéliumi tartalom a szép formáját is megtalálja.

Mint lapunk munkatársát, versköteté megjelenése alkalmából, örömmel köszöntjük Horváth Jenőt. L. D.

Bodor János: Utam a csernátoni mesteri parochiáról a zágoni parochiára.

Gondosan megírt, de még meg nem jelent könyvről szól ez a pár sor. Ajánlásra nincsen semmi szükség. *Íróját* mindenki ismeri, még van egy pár istenes vén emberünk, aki vele járt a kollégiumban vagy a theológián, de ezek száma napról-napra apad. A középkorok előtt úgy járt, mint a minta pap, akitől mindig lehetett tanulni, mindent, amire egy papnak szüksége van: prédikációt, ügykezelést, pásztori bölcsességet. Mi a fiatalabbak gyermekkorunk valláskönyvből ismertük meg őt. Gyermekeink, a mostani fiatalság az Ifjú Erdélyben szokta kedves rajzait olvasgatni. A Kuunkollégium tövében meghúzódó nyugdíjas lelkipásztor házában ajtaja korkülönbség nélküli minden erdélyi református lélek előtt nyitva van. Van oka felkeresni a derűs öreg urat a barátnak, a fiatalabb munkatársnak és az ifjúságnak egyaránt.

Ha nem kellett az író beajánlani, annál kevésbé kell a készülő új *könyvet* részletesen méltatni. Egy nyugalmazott lelkipásztor megírta diákéveinek és fiatal esztendeinek a történetét 700 oldalas testes kötetben. A könyv eleven darab a negyven-ötven év előtti Erdély művelődéstörténetéből, ami nem könyvek felsorolásában, irányzatok felfejtésében, megcáfolásában, hanem az életben történt meg. Szó lesz ebben a könyvben a Mikó- és Bethlen-kollégiumok egykori életéről, a falusi mesterek és lelkipásztorok igazi nagy nevelésügyi jelentőségéről, arról a harcokról, ami soha nem méltatva, valóban folyt az igazi műveltség és egyházi élet érdekében. Erre a nagy visszaemlékezésre mindnyájunknak szüksége van és gyermekeinknek még nagyobb szükségére lesz. Ma ez a könyv meg van írva. Csekme Ferenc, Kovács Dezső, akik hasonló könyvet, hasonló tudással, szeretettel és irodalmi képességgel írni tudtak volna, már elköltözték. Ezt a könyvet ma aligha tudná más megírni, pedig ezt a könyvet meg kellett írni.

Én, az unoka, tudom értékelni ezt a könyvet. Azért

tudom értékelni, mert gyermekeket és ifjakat nevelek a küzdelmes erdélyi sorsra. Nevelői munkánkat pedig szerves folytatásként kell az előttünk jártak munkájára és életére ráépíteni. Ha nekünk a fiatalabb munkásoknak ilyen sokat ígér ez a könyv, annál többet kell jelentenie azoknak, akik az írónak közvetlenül vagy megkésve voltak munkatársai.

Az öreg író két régi iskolája, a Mikó- és Bethlenkollégium felismerte a könyv jelentőségét, áldozathozattal is ki akarja azt adni. Mőgéje kell állanunk ennek a szépszándéknak. Lehetőségessé kell tennünk a könyv megjelenését. Multunk iránti tiszteletünk, istenes vén embereink iránti hálánk és jövőnkért aggódó felelősségünk fogjon össze és támogassa a két testvérkollégium törekvését. A 700 oldalas, két kötetes munka ára mindössze 150 lej lesz. Előjegyzéseket kiadóhivatalkunk is elfogad. Az előjegyzések a könyv megjelenése érdekében feltétlenül szükségesek.

L. D.

A dunamelléki református egyházkerület folyó évi november 16-án tartotta meg rendes évi közgyűlését Budapesten. Ravasz László püspök bibliaolvasása után Gr. Teleki József mondott megnyitó beszédet, melyben foglalkozott a házasságjog rendezésével és Szent István napjának nemzeti ünnepé váló nyilváníttásával, majd ismertette az egyháznak az államhoz való viszonyát. Ezután Ravasz László püspök terjesztette elő részletes, mindenre kiterjedő jelentését. Mindenekelőtt elparentálta az egyház nagy halotjait, majd II. Rákóczi Ferenc emlékének hódolt. Rákóczit a leghívőbb katolikusnak s a protestánsok szlv szerint való barátjának mondta. Rákóczi protestáns-barátsága bizonyítja — hangsúlyozta —, hogy lehet valaki hívő katolikus fejedelem, anélkül, hogy titkos vagy nyilvánvaló szenvedélye a protestantizmus elemzése lenne.

Foglalkozott ezután Ravasz püspök az egyke, a telepítés és a hitbizományi reform kérdésével. Kijelentette, hogy tisztában vannak azzal, hogy a törvényhozás csak kereteket adhat s az okos, szlvos kormányzati politikán fordul meg minden. A családvédelemmel kapcsolatban utalt arra, hogy e téren legfontosabb az, hogy nőjjon, terjedjen ezen a földön a tiszta és egészséges magyar élet. A polgári házasság kérdésére tért át ezután a püspök és megállapította, hogy a polgári házasságnak újra egyházivá tétele merőben felesleges vállalkozás. Nem lehet a házasság felbontására kialakult egységes magyar jogrendet feláldozni és fokozni azt a nyomorúságot, amelyet eddig is a családi élet legszentebb terén a versengő felekezetek hatalmi vágya idézett fel a reverzális házasság. Hangsúlyozta a püspök, hogy erősen hirdetik az egyhítt házasság felsőbbiségét, de épúgy ellélik a reverzálissal tözött lélek- és életpusztítást.

Szeretettel köszöntötte Petry Pál utódát, Tasnády Nagy András államtitkárt, aki „olyan politikus, akitnél sohasem kerülhet ellentétbe a nemzeti politika szolgálata az egyetemes protestáns érdekekkel.“

Gróf Teleki főgonádnok javaslatára a püspök jelentését jegyzőkönyvben örökítették meg. Muraközy Gyula budapesti Calvin-téri lelkész, az egyke-bizottság előadója rámutatott a kormányzó harkányi szótának jelentőségére, majd jelentette, hogy a Dunamellék minden gyülekezetéről és egyházmegyéről statisztikai alapon helyzetrajzot készítenek. Szakelőadóul Matolcsy Mátyás országgyűlési képviselőt kérték fel.

Elhatározták azt is, hogy az egyházkerület közgyűlése felterjesztéssel fordul a kormányhoz a házasság, a családvédelem és a reverzálisok kérdésében s az egyke-bizottság memorandumát is felterjesztik a kormányhoz.

Az egyházkerületi közgyűlés kimondotta, hogy nagy-péntek, március 15-ét és október 6-át pirosbetűs napként óhajtják jelezni a naptárban. Elhatározták még, hogy a református jellegű intézmények helyiségeiből a bárendezőket és az italméréseket kiáltják, továbbá, hogy szociális és gazdasági bizottságokat alakítanak minden egyházközségben. — Vasárnap délelőtt a Calvin-téri templomban ünnepélyes lelkézszenelés volt.

H I R E I N K

A KIÁLTÓ SZÓ olvasóinak és barátainak kívánunk áldott és boldog karácsonyi ünnepeket és a bekövetkező új évre kívánjuk, hogy az Ursten oltalmazzon és őrizzen meg a Jézus Krisztus közösségében.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület és kincses várasunk református Nőszövetsége a folyó tanévben is megterítelte — ezúttal már negyedszer — asztalát a szegénysorsú főiskolai hallgatók számára. Ez alkalommal 30 személyt látnak el minden nap ebéddel. Az ebédeket minden nap más és más család adja és az IKE helyiségében fogyasztják el.

Az Odorheiu-i református egyházmegye legutóbb megtartott és igen látogatott lelkési értekezlete több irányú életrevaló és értékes javaslatot tett magávé. Nevezetesen: a) hogy az odorheiu-i egyházmegye missziót köreiben a tél folyamán egy-egy ifjúsági napot tart; b) hogy ugyancsak a tél folyamán Odorheura több napos ifjúsági konferenciát hív egybe; c) hogy indíttassék be a legszélesebb körű harc a három nagy bűn ellen, és pedg: 1. az istenkáromlás, 2. vadházasság és paráználkodás, 3. a templom és az úrstenyavacsorától való távolmaradásért, d) hogy tartassanak kisebb körű lelkési összejövetelek és e) az ősi kollegium könyvtárával kapcsolatosan állíttassék fel egy lelkési könyvtár.

A diakonisszák újonnan épített kétemeletes otthonát folyó évi november 10-én avatták fel és adták át a rendeltetésének. A felavatás beszédét dr. Makkai Sándor ref. püspök tartotta. A felavatási ünnepélyen jelen volt Fr. Hoch richeni diakonissza intézeti vezető lelkész is, aki a svájci hittestvéreink együttérző üdvözlését tolmácsolta.

A jugoszláviai magyar reformátusok által fenntartott „Magvető“ c. egyháztársadalmi lap legutolsó száma változatos és egyben élénk képekben tárja elénk az ottani hittesvéreink egyházi életének egyes mozzanatait. Többek közt közli a hivelért oly odaadóan és fáradtságot nem ismerő munkával dolgozó Agoston Sándor református püspöknek a verbászi gyülekezet 150 éves jubileumán „Nincs haragom, de ha tövis és gaz jó elem, csatára megyek ellene és meggyújtom azt...“ íge alapján tartott beszédjét. Foglalkozik az ottani egyházi élet küzdelmeivel és nehézségeivel és beszámol egyes egyházmegyék vizsgálatairól. A vizsgálatok nevezetesebb pontjai: a vasárnapi iskolák, vallástanítás, konfirmáció, áttérők, vizsálykodó házastársak, reverzális. A családok látogatása. E pontnál érdekes megjegyzést olvasunk: „Szabályrendeletünk 159. §-a úgy a lelkész, mint a presbiter számára a családok rendszeres látogatását kötelezővé teszi. Általában az a tapasztalat, hogy elszoktunk a látogatástól, vagy meg sem szoktuk azt. A látogatásnak egyházi szempontból akkor van értelme, ha az előre meghatározott program szerint történik, melyet előzőleg a lelképásztor megbeszél a látogató presbiterekkel. Ajánlatos, hogy a családok látogatása előre kihirdetve, meghatározott időben történjék, soha ne váratlanul. A látogatás helyes formáját meg kell találni. Ne legyen hivatalos színezetű, kimért, merev, zavarba hozó, hanem legyen meleg, testvéri, érdeklődő. A társalgás témája legfőbbbször az egyházi élet köréből vétessék. Érezzék a meglátogatottak, hogy törődünk velük. Isten segítségével, kitartással a családi látogatásnak áldásos eredménye aránylag rövid idő alatt mutatkozni fog.“ Majd kitér az iratterjesztés, szórványok ügyére, a lelképásztor szolgáltatásban előálló nehézségekre, szórványgondozásra, szekták munkájára, törvénytelen együttélő párok ügyére. Kitér végül a presbiterium munkájára is és itt a következő közlést hozza: „A lelképásztor a kánoni kérdőpontokra adott feleletében ezt jegyzi be: „a presbiterek a lelkészt pásztori munkájában jóakaratu érdeklődéssel támogatják“. Lényegében

a többi lelkipásztor megállapítása is ugyanez. Kérdezem a tiszteletes Presbiteriumot, továbbra is megelégszenek ennyivel? Ezt nem tudom elhinni. Eddig nem körvonaloztatott pontosan a presbíter kötelessége, talán azért volt hiányos és még sok kívánni valót maga után hagyó a presbíter munkája egyházi életünkben, most azonban új szabályrendeletünk pontosan előírja a presbíter kötelességeit. Fel tehát a munkára. Az egyház nem a lelkipásztoré, hanem a jó Istené, kinek mi mindnyájan kell, hogy munkatársai legyünk Isten országa eljövetele érdekében előkészítésében."

Beszámoló ad továbbiakban az ottani hittestvéreink által fenntartott és 40 árvának hajlékot adó feketicsi árvaház helyzetéről is. A beindított gyűjtésnek egyik kedves módját a következőkben mondja el: „Az árvaházi gyűjtésben eddig nagy szerepe volt a gyűjtőborítéknak. Ezután sem akarjuk ezt mellőzni, mert igen jól bevált, de emellett jövőben nagy szerepet kívánunk adni a „kocsi“-nak.

Népünknek kevés pénze, de van búzája, kukoricája, lisztje, vág disznót, tehát van a háznál zsír, hus, kolbász, hurka, van az udvaron tyúk, liba s ebből szívesen ad. Kocsit küldünk tehát érte. Bácska egész területéről a természetbeni adományokat közvetlenül az árvaházba fuvaroztatjuk be. Baranyából és Kórágó vidékéről Osijeken, nyugaton pedig Daruváron lesz a gyűjtőállomás. Bánáiban az adományokat szintén kocsi-val szedjük össze s vasúton szállítjuk haza."

Végül foglalkozik a „Magvető diákjának" a sorsával is. (Ezt a diákot a Magvető előfizetői tanították. Szerk.) „Égészen elfelejtkezünk róla — mondja a közlemény, — hogy ő is van. Pedig ne felejtkezünk el, mert megérdemli a támogatást. Most a gimnázium VI-ik osztályába jár s a bizonyítványa tiszta kitűnő. Egy napi ellátása 7 dinárba kerül (28 lei). A többit, a ruhára, könyvre, irkára valót ő maga megkeresi azzal, hogy gyenge diákokat tanít. Aki szeretné őt havonként egyszer meghívni az asztalához, az váltsa meg ezt a 7 dinár beküldésével. Postabélyegben is beküldhető a Magvető szerkesztőségéhez."

Németországban a birodalmi törvénytarban megjelent a német polgárjogról szóló törvény végrehajtási útastlása, amely többek között kimondja, hogy csak német vagy rokonfajú egyének számítanak birodalmi polgárnak. A birodalomban csak ezeknek van teljes politikai joguk, szavazati joguk és csak ők jogosultak közhivatalok viselésére. Olyan törvények és rendelkezések, amely e törvény keretén túlmenőleg akarják biztosítani a faj tisztaságát, 1936 január 1-e után csak abban az esetben maradnak érvényben, ha ehhez a birodalmi belügyminiszter, vagy a vezér helyettese hozzájárul. A vezérnek és kancellárnak jogában áll felmentést adni a végrehajtó intézkedés rendelkezésétől.

A rendelet értelmében zsidók nem lehetnek birodalmi polgárok, tehát közhivatalokat sem tölthetnek be. Zsidó tisztviselők 1935 december 31-én nyugdíjba mennek, nyugdíjuk megállapításánál a legutóbb kapott nyugdíjkepes ívetmények mérvadóak. Ha az illető front-harcos, teljes fizetéssel megy nyugdíjba. Zsidónak számít az, akinek legalább három szintiszta nagyszülője volt és az is zsidónak számít, aki két zsidó nagyszülőjétől származó, kevertfajú német állampolgár. „Kevertfajú zsidó" az, akit a törvény kibocsátásakor zsidó vallású, vagy zsidóval kötött házasságot, vagy zsidók házasságából származik, végül 1936 július 31-e után világra-jövő törvénytelen zsidó gyermek. Eszerint zsidó csak az, akiben háromnegyedrészt vagy több zsidó vér van.

Zsidónak tekintendő minden olyan háztartás, amelynek feje vagy egy tagja zsidó. Német vagy rokonfajú női alkalmazottak csak akkor maradhatnak meg ilyen háztartás alkalmazásában, ha még 1935-ben betöltött harmincötödik életévüket. Hitlernek jogában áll a rendelet végrehajtása alól mentesítéseket engedélyezni. Idegen állampolgárok ellen büntető eljárás a birodalmi igazságügyminiszter hozzájárulásától függ.

A birodalmi állampolgárságról szóló oklevél át-nyújtásáig és klostásáig ideiglenesen minden német

alattvalónak megadják a birodalmi polgárjogot, ha az illető német vagy rokonvérű és ha ez év szeptember 15-én választójoga volt. A birodalmi polgárjogot természetesen elnyerhetik a Németországban élő kisebbségek is.

Szabályozza a rendelet az úgynevezett „korcskérést" is. Felerészben öröklött zsidó fajisággal bíró német alattvalók szabadon választhatnak házastársul ugyanilyen alattvalókat vagy zsidókat, az utóbbi esetben azonban zsidókként kezelik őket. Német vagy rokonvérű alattvalókkal csak a belügyminiszter vagy a Vezér helyettese engedélyével köthetnek házasságot. Egynegyed-részben öröklött zsidófajuk között nem engedélyeznek házasságot. Ezek németvérű vagy rokonvérű alattvalókkal házasodhatnak.

A birodalmi kulturkamara nov. 15-én Hitler jelenlétében tartotta harmadik évi közgyűlését. Göbbels propagandaügyi miniszter tartott beszámolóbeszédet, amely szerint a kulturkamarában ma egyetlen zsidó sincs, mert Németország kulturális életében sem működik zsidó. Saját kulturális életüket és tevékenységüket azonban tovább is folytathatják a zsidók. A zsidó kulturális egyesületek szövetségének 115 tagja van. A szövetség három zsidó színházat tart fenn és több zsidó zenekarral rendelkezik. Kizárólag a német kultúra művelése tilos a zsidóknak, „mint ahogy egyellen német művészeknek sem vágya az, hogy részt vegyen a zsidók kulturális életében."

Göbbels megállapította, hogy a német lapok példányszáma a múlt év első negyedében 18,7 millió, ez év első negyedében pedig 19 millió volt. A legfontosabb folyóiratok példányszáma 9 százalékkal szaporodott. A német filmszínházak látogatottsága egy év alatt tíz százalékkal emelkedett.

Budapesten a Verböczy-uccában P. A. J. cégér alatt új trikóüzlet nyílt meg. Nem nagy bolt, mert csupán egyetlen szabásznőt alkalmaz. Azonban az a ház, ahol a bolt megnyílt, gróf Apponyi Albert özvegyéé. A bolt tulajdonosa pedig gr. Pálffy Ferencné Apponyi Julia, Magyarország „grand old man"-jének leánya. A rejtélyes P. A. J. tehát Pálffy Apponyi Julia grófnőt jelent. Ez pedig már nagy szó.

A Pálffy és Apponyi nevek monogramja eddig csak ősi kastélyok, várpaloták, főúri kripták homlokán hivalkodott s e hatalmas, büszke ősi családok sohasem gondolták, hogy nevük valamikor trikóbolt cégére lesz.

Nem mintha olyan szokatlan volna az, hogy főúri családok sarjai kispolgári munkával keressék becsületes kenyerüket. Tudunk hercegekről, akik pincérek, hercegnőkről, akik boltilányok. Elszegényedett grófokban, bárókban mindig nagy bőség volt a régi Magyarországon. Clujon egy időben a vármegye a főispánjától, alispánjától és a törvényszéktől elnökötől lefelé minden zsegett gróftól, báróktól. Elég sok szegény főúr volt található Budapesten is.

Most pedig, amikor orosz nagyhercegek, grófok, bárók árasztották el a világot, igazán nem lehet feltűnő, hogy a nagy Apponyi Albert lánya trikóüzletet nyit.

A Habsburg sarjak egyike-másika is polgári munkát végez. Ferenc József unokája még hozzá egy osztrák tanítóval él együtt s nemrégiben még minden május eszéjén ő vitte a szociáldemokrata menet előtt a veres zászlót.

Ma már nem szegény az, ha az arisztokrata dolgozik. Különösen nem az: gróf Apponyi Albert családjában. Ez az igazán demokratikus, polgári gondolkodású és életű főúr vagyonát nem kártyázta, nem urizálta el. Ő egy nagy nemzeti szerencsétlenség áldozata. Az, hogy leánya, aki örökölte atyja fenékelt szellemét, saját üzleti tehetségével, izlésével akarja keresni kenyerét: megbecsülése a polgári munkának. A nagy Apponyi név ragyogása méltó a tisztas polgári munkához s a polgári munkát emelni fogja az Apponyi név ragyogása.

A jégvidék fővárosának nevezik Tromsø városkát, amely északi Norvégiában fekszik és kiinduló pontja minden északsarki expedíciónak. Azok a bátor felfedezők, akik az északi sarkvidékre, a jég világába indultak,

nak, Tromsø városában látnak utoljára civilizált életet és ebben a kisvárosban intenek elindulásuk előtt búcsút az európai kultúrának. Mert ami Tromsøtől északra van, az már csak jég és jég... Egy most hazatért északsarkit utazó érdekes részleteket mesél erről a kisvárosról, ahol csak kétféle évszak van: nyár és tél. A tél annyit jelent, hogy csaknem kilenc hónapig egyfolytában sötét van, éjszaka van éjjel és nappal. Nyáron pedig huszon-négy órát egyfolytában látható a nap az égboltozaton. Valami álmos képe van télen a városnak. Az utcákon senki se siet. Az emberek szöges cipőkben járnak, mégpedig apró lépésekkel, mert a jéggé fagyott havon a sötétben ez az egyetlen védekezés, hogy el ne essenek. A téli hónapokban a város olyan hideg, hogy az emberek nem rendes ágyakban alszanak, hanem „becsomagolják” magukat pehellyel töltött hálózsákokba. A kályhákban éjjel és nappal egyfolytában tüzelnek és a házakat fából építik. A háromhónapos nyár alatt gyorsan megváltozik a város képe. Eltűnik az örök álmoság, az emberek vidámak és örülnek az életnek. Az éjjeli nap májusban bukkan föl az égbolton és ettől kezdve három hónapig csak igen keveset alszanak az emberek, vidám élet van a fjordokon és mindenki színte három hónapig ünnepel. Ahogy a tromsøi ember télen sohase tudja, hogy mikor ér véget az éjszaka, úgy nyáron nem veszi észre, hogy mikor végződik a nappal, mert hiszen egyfolytában nappal van.

Braziliában a keresztyén nevelésügy iránti érdeklődés egyik igen jellemző vonása az ottani életnek és a közvélemény nagy súlyt helyez a köznevelésben az erkölcsi alapokra. Az alkotmány gondoskodik mind az állami, mind a nyilvános felekezeti iskolákban a vallásoktatásról s a protestáns keresztyén ténylezők igyekeznek e nagy alkalmaknak és ezzel járó nagy felelőségeknek eleget tenni a vasárnapi iskolákban, szünidei bibliai iskolákban, hétköznapi vallásoktatásban és a missziói iskolák külön kurzusaiban rendelkezésükre álló eszközök útján, de hiány van megfelelő férfi és női tanerőkben.

Iránban (Persia) a zsidó fiúk és leányok számára fentartott két iskolával kapcsolatban átlag 250 tagu vasárnapi iskola áll fenn, amelyben benszült zsidó-keresztyén tanítók tanítanak. Azonkívül a hétköznapi iskolákban naponta tartanak bibliaórát, amelynek nyomán számosan munkálnak keresztyén családi otthonok létrejöttén.

Egyiptomban az elmúlt év folyamán tizenöt vidéki vasárnapi tanítóképző konferencia tartott, amelyen hat felekezethez tartozó, ezret meghaladó tanító és kétezzer látogató vett részt. Egész Egyiptom területén több, mint 120 tanítóképzőosztály működik.

Görögországban Patraszban, a metropolita székesegyházban érdekes kátédhába iskolát tartanak, amelyen anyák a gyermekeikkel nagy számban vesznek részt, ily módon a bibliai leckék számos családba találnak útát. Az iskola felügyelője Gervasios atya görögkeleti lelkész, aki nagy odaadással szenteli magát a gyermekek közötti munkának.

A tóvidéki református dalárdák minden évben dalosversenyt rendeznek. A versenyt mindig az a dalárda rendezi meg, amely az előző évben az első díjat nyerte és a vándor-zászlót őrzi. Az idén a stragureni-i református dalkör rendezte meg a versenyt, amely már a hetedik volt a megszervezés óta. Ez alkalommal az első díjat a sánmartin-i református dalárda vitte el.

A miskolci református egyház presbiteriuma elhatározta, hogy az egyházunk kárára reverzálást adó vegyesházasságokat nem újévkor együttesen, hanem esetenként és egyénenként hirdetteti ki a szószékről a következő szöveggel: „Szomorú szívvel jelentjük, hogy X. Y. egyháztag házasságkötés előtti megegyezésben születendő gyermekeit más vallásra engedte át. Ezzel egyházunk ellen hűtlenséget követett el, amellyel önként kizárta magát gyülekezetünk lelki közösségéből mindaddig, míg hibáját valami módon jóvá nem teszi. Légy hű mindhalálig és neked adom az életnek korondját.”

Mexikóban a legújabb törvény az összes egyházi vagyont lefoglalta. Kolostorok, püspökségek, szerzetes rendek vagyonát elkobozta és egyetlen egyháznak sem lehet ma magántulajdona. Az összes papok létszámát a köztársaság területén 300-ban állapította meg. Mexikóban, az egykor mindenható római egyház, jogfosztottan hitvallói hősiességre kényszerült. 2700 papja él és dolgozik titokban a hegyekben és eldugott falvakban. Van olyan város, ahol egyetlen hivatalos papon kívül, inkognitóban 83 lelkészük szolgál.

A zálaui ref. egyházközségnél felgyűlt nagy egyháziadóhátralekók mikénti behajtása ügyében a presbiterium nagygyűlést hívott össze, amely magában foglalta az egyházközség tagjainak szélesebb rétegét és közte a Nőszövetséget is. Hosszabb vita után határozatba ment, hogy bizottságokat alakítsanak és személyesen keressék fel az adóhátralekos hivatottakat. 45 bizottság lett kiküldve, minden bizottság két nő és egy férfitaggal. Minden bizottságra 30 ház jutott. E bizottságok működési ideje egyelőre 3 hónapban lett megállapítva. Ezen idő eltelte után újlag összeülnek és beszámolnak működésük eredményéről és tapasztalataikról.

Gróf Bethlen Bálint, a sibiui református egyházmegye főgondnoka az egyházmegye lelkészait és tanítóit részére egy 250 kötetből álló könyvtárat adományozott. Az így kapott könyvtárat „A Nagyszombeni Egyházmegye Bethlen-könyvtára” néven egyelőre az esperesi székhelyen helyezték el.

A babiui református kicsiny gyülekezet által újonnan emelt és Kós Károly egyhm. főgondnok által tervezett templomát és iskoláját dr. Makkai Sándor ref. püspök felszentelte.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Világszövetségének imahetét országsszerte folyó évi november 10–16. napjain tartották meg. Ezen összejövetelek alkalmával rendezett perselyes gyűjtésből befolyó adományok egyik fele a leány, míg a másik fele a fiú-munka céljait fogják szolgálni.

Dézi Ágnes *sfántulmihal de jos-i lakos, hogy az ottani református egyházközség tulajdonát képező 676 négyszögöl területű földjét állami adóhátralek miatt el ne árverezzék, elhalt VII. gimnázista fia emlékére a presbiterium által megállapított földérték szerint a fentebb érintett földterület árát 12.000 Leiben kiiltette olyformán, hogy e föld továbbra is az egyházközség tulajdonában maradjon. E példát mutató nagyszerű cselekedet önmagáért beszél.*

A berlini egyetem missziói tanszéke tanárának legutóbb Amerikában tartott előadása szerint Németország 18.000 lelkésze közül a jelen küzdelmek között 12.000 a hitvallásos irányú hive. 4000 közömbös az új politikai irányzattal szemben, 2000 pedig a „német keresztyének” táborához csatlakozott.

A házassulandóknak az egyke-kérdésben való oktatása tárgyában a dunamelléki református püspök a kerületi határozatot körlevélben is közölte a gyülekezetekkel: „Azt a köteleességet, hogy a házasságra lépő feleket a lelkipásztornak előzetes tanításban kell részesítenie, a lelkipásztorok úgy gyakorolják, hogy a pasztori beszélgetésben a családi élet szent szolgálatára, a gyermekért való áldozat szépségére és a családi életen át is megnyilvánuló teremtő Isten akaratainak tiszteletben tartására különösen hívják fel a figyelmet.”

Ausztriában Hubertendorfban 1929 szeptemberétől egy népfőiskola vagy paraszt nevelőotthon működik. A népfőiskolán télen két négy hónapos kurzus van. Az első: parasztfiúk számára november elejétől február végéig. A má-

sodik: parasztleányok számára február elejétől május végéig tart. A nyári szünetben rövidebb kiképzőtanfolyamok vannak a középosztály különböző foglalkozás csoportbeli tagjai részére.

A népfőiskola célkitűzése, illetve nevelési eredménye, amit a parasztnál el akar érni, hármas:

1. A parasztot mint embert tökéletessé tenni vallási és erkölcsi szempontból.

2. Mint parasztot helyzetöntudatra, hivatásérzetre nevelni azáltal, hogy megismertetik vele: mit jelent parasztnak lenni, a parasztság történetén, a parasztság kulturáján és a parasztság gazdasági értékén keresztül.

3. A parasztság közösségi gondolkodását kiművelni, hogy belenőjjön szervesen a népközösségbe és az államba: a) gazdaságilag, b) kulturálisan, c) társadalmilag, d) állampolgárilag.

Ennél a hármas célkitűzésnél felmerült alapfogalmakat, az ugynevezett hubertendorfi elveket az 1930. év tavaszán és őszén rendezett konferencián állapították meg.

Az alapelvek nemcsak az olyan fogalmakat tisztázzák, mint amit a nép, a kultúra, a műveltség, a népművelés stb. jelent, hanem rendezni kívánják a parasztság kulturális, gazdasági, szociális, erkölcsi és vallási viszonyait. A hubertendorfi elvek röviden és hézagosan összefoglalva, a következők:

„A nép organikusan létrejött, organikusan zárt, szellemileg kötött közösség, mely a multban gyökerezik és társadalmi jövője tekintetében felelősséggel bír. A kultúra mindenkori összeredménye valamely természetes csoport (család, község, rend, nép) szellemi és anyagi teljesítményeinek. A kultúra forrásai a vallás, a munka és a művészi alkotás. Az életöszítőnek csak részben származnak a tudatosak szférájából. A műveltség az egyénnek személyes, szubjektív részesedése a kultúrában. Az egyénnek műveltségi fokát a hivatása körében és az életben mutatott magatartásából lehet megállapítani, különösen pedig embertársához, a természetéhez és kultúrához való viszonyából.

A népművelési munka az egész néphez fordul. Célja, hogy az embert az ösztönéletből tudatos szellemi életre, a nagy összefüggések felismerésére és felelősségérzetre ébressze, amelyek képesítik őt, hogy a rendelkezésére álló szellemi és testi erőket kibontakoztassa, rendeltetésének betöltése, a megkiszáradások és veszélyek leküzdése, valamint Isten és az ember önzellen szolgálatának érdekében. A parasztság a magja a vidéki lakosságnak és ezért a vidéki népművelő munkának különösen a parasztságot kell figyelembe vennie. Számolnia kell a parasztság munka- és életviszonyaival, a parasztság külön lelkiállásával, gazdasági érdekeivel, vallásával, erkölcsével, szokásaival és nem utolsósorban jogérzékével.

A paraszt a nép értékes örökségének a meg-

örzője és egészséges parasztság nélkül nem lehet a nép erőit megtartani. Rentábilis mezőgazdaság nélkül nincs erős nemzetgazdaság. A parasztság a nép természetes anyarétege, csirasejtje és erőforrása, ezért az egész nép kulturális életkörébe bele kell őt vonni. A parasztság gazdaságilag és lelkileg az átélte válságok legmélyebbjében vergődik, amely olyan nagy veszélyt jelent a nép, a kultúra, az állam számára, hogy azzal a népművelési segítségével is foglalkozni kell... Amit a paraszt vásárol, az a kartelek diktatúrája alatt áll, amit elad, annak ára a szabad konkurenciától függ. A parasztnak a termelvény fajtájának megválasztásánál a minőségi termelésnél a szövetkezeti organizációnál, a hitelszervezetek kiépítésénél tanácsadóra van szüksége.

A parasztot szövetkezeti szellemben kell nevelni. A szellem mozgékonyágának és együttműködésének feltételei vannak és ezek: a kellő ismeretek birtoka, a belátás, a hivatásbeli fegyelem és a belégyökerezett hivatásbeli becsület. Itt fontos tevékenységi terület nyílik a népművelési szempontból képzett gazdasági szakember számára, akivel a többi népművelőnek kezefogva kell dolgoznia. A parasztság és vele együtt a nemzetgazdaság érdekében fontos teendő a családi parasztgazdaságok védelme és szaporítása. A gazdasági üzemek rentabilitásának visszaállítása és a hivatásra való kiképzés törvényes biztosítása.”

A népfőiskolára kerülő ifjúságot a hubertendorfi elvek alapján nevelik. Itt már céltudatos nevelő munka folyik. A tananyag letárgyalása szemináriumszerűen történik. A hallgatók maguk is elmondják észrevételeiket, tapasztalataikat és az előadóval együtt próbálják tisztázni a felmerülő kérdéseket. A főszó a népművelészeteken van.

A népfőiskolára olyan parasztfiúkat vesznek fel, akik már elvégezték az elemi, ismétlődő és gazdasági szakiskolát, tehát megfelelő alapismeretekkel rendelkeznek. A kurzus idejét négy hónapban állapították meg, mert nem akarták hosszabb időre elvonni a családi gazdaságból a parasztfiúkat, akikre otthon ugyanis nagy szükség van, továbbá a költségek elég magasak és csak így lehetett kizsárolni, hogy a parasztfiútság látogathassa a népfőiskolát.

Mivel a népfőiskolának kimondott tangazdasága nincs és különben is a hallgatók a tél folyamán vannak csak ott, gyakorlati irányú gazdasági szakoktatást nem adhatnak (ezt már megkapták a gazdasági szakiskolában), ellenben elméleti téren alapozzák meg a tudásukat, hogy a már szerzett vagy a szerzendő gyakorlati tudásukat megfelelően tudják értékesíteni. (Dániában például egyáltalán nem tanítanak gazdasági szaktárgyakat a népfőiskolán, hanem arra törekszenek, hogy a hallgató olyan alpműveltségre tegyen szert, hogyha kikerül majd az életbe és egy szakkönyv akad a kezébe,

azt használni tudja.) A célkitűzéseknek megfelelően, a vallásról és erkölcsről akarnak helyes fogalmakat beléjük oltani. Meg akarják ismertetni velük a parasztság történetét, de nemcsak a szenvedéseiket és küzdelmeiket, hanem azt is, hogy mit jelentett az állam számára minden időben a parasztság küzdése és szenvedése.

Kulturájuk feltárással pedig azokat a belső értékeket akarják felszínre hozni, amik az osztrák nemzet sajátos faji jellegének kollektív esztétikai formában való megnyilvánulásakor (néptánc, népdal, népzene) jelentkeznek.

Főtörekvésük, hogy az öntudatosá nevelt parasztság viszonya másként alakuljon a nép és az államközösséghez. Ausztriában is óriási a szakadék a nép és az intelligencia között. Ennek áthidalása oly módon, hogy egyikük se „károsodjék”. A vezetőréteggel szemben fennálló bizalmatlanságát a parasztnak el kell osztatni, azáltal, hogy egy megalapozott hivatásbeli közösségi szellemben való nevelés által kialakuljon benne a közösségi gondolat élő és tudatos valósága, hogy a hivatáshoz tartozás közösségképző ereje érvényesüljön a népközösség felépítésénél is. Vagyis foglalja el a parasztság az őt megillető helyet az álamban és ne úgy kezeljék, mint ahogy az eddig történt. Szerves és konstruktív része legyen annak a nagy népközösségnek, amelyik az államot alkotja.

A népfőiskola igazgatója, Teufelsbauer lelkész mindezek mellett arra is törekszik, hogy a parasztfiúságot a családban és a közösségben a reá váró feladatok példát mutató betöltésére kiépítse. Új szellemet vigyen a faluba, ami a falu összes életfunkciójára rányomja bélyegét. Új szerepe legyen a parasztfiúnak gazdasági, társadalmi, kulturális, vallási és erkölcsi téren. Szükséges, hogy éljen benne a haladás szelleme és a tanulás vágya, mert csak úgy tudja megállani a helyét a ma szó szoros értelmében vett életversenyében. Gazdasági vonatkozásban többet, jobbat tudjon produkálni, mint elődei. Ha kulturájából kivetkezett, ismét részesévé kell tenni annak a kulturaközösségnek, amely a fajtájára, a parasztságra van felépítve.

Hogy a népművészetek milyen nagy szerepet játszanak a népfőiskolán, az is bizonyítja, hogy a parasztfiúk és a parasztlányok a kurzusból egy hónapot — a februárt — közösen töltik el, mert akkor tanulják párosával és csoportokban a néptáncokat és a népdalokat, el-sajátítják a különböző népi hangszereken való játszás technikáját és megismerik a tréfás népi játékokat és szórakozásokat. A népművészeteken kívül az egyetemes festő- és képzőművészetet is megismertetik velük, természetesen ügyelve arra, hogy minden a paraszt szemének és lelkivilágának szóljon.

A parasztlányok kurzusán szintén szerepel a parasztság egyetemes értékeinek az ismertetése és a főszó a paraszti öntudat kifejleszté-

sén van. Egyébként őket jó háziasszonyoknak és még jobb anyáknak akarják nevelni. Az előbbi elérésére van a népfőiskolán egy egyszerűen berendezett, több úthelyből álló főzőterem, ahol minden leány külön főzhet. Igaz, a fiúk számára is van egy jól felszerelt asztalosműhely, ahol a házkörüli apróbb szükségleti tárgyak elkészítését tanulhatják meg.

A népfőiskolán a napirend fiúk számára a következő:

- 6—7. Felkelés, torna vagy játék a szabadban.
- 7—8. Háziistentisztelet (Teufelsbauer igazgató tartja), reggeli.
- 8—12. Szellemi munka. (Meghívott előadók vagy az igazgató előadásai és azoknak megbeszélése szemináriumszerűen.)
- 12—2. Ebéd, utána szabadfoglalkozás.
- 2—4. Testi munka. (Egy héten kétszer van kartonmunka, kétszer asztalosmunka, egyszer néptánc és népzene és egyszer kertmunka: gyümölcsfák ápolása, föld megmunkálása stb.)
- 4—6. Oszonna, utána studium. (Könyvtáróra olvasás tanulás stb.)
- 6—7. Szellemi munka. (Fogalmazási és számolási gyakorlatok gazdasági vonatkozásban; levelezés, kisgazdaságok könyvelése stb., szövetkezeti és gazdasági ismeretek.)
- 7—8. Vacsora, séta.
- 8—10. Otthonest. (Népszokások bemutatása, bábszínház, népies játékok, népdalok, népmesék, felolvasások, műkedvelő színelőadások stb.) Három este azonban szabad, amikor mindenki azt csinálja, amit akar. (Levéllírás, sakkozás, olvasás stb.)
- 10 órákor lefekvés.

A leányoknak ez a beosztás úgy módosul, hogy reggel $\frac{1}{2}$ 8—9 óra között van szellemi oktatás, 9—12 között főzés, ebéd után pedig mosogatás. Továbbá náluk a testi munka konyhakeri foglalkoztatást, mosást és varrást, általában háziasszonyi teendőket jelent.

A végzett hallgatók bizonyítványt kapnak és továbbra is kapcsolatban maradnak az iskolával. Ugyanis, akik kikérülnek a népfőiskoláról, azok munkaközösséget alkotnak és kéthónaponként összejönnek, hogy megbeszéljék a helyi kérdéseket és megtárgyalják a népfőiskolától kapott körlevél tartalmát. Ezek a munkaközösségek rendszerint falunként alakulnak meg a népfőiskolát végzett parasztfiúságból, tehát az illető falu legintelligensebb gazdáiból, akik már helyes véleményt tudnak mondani bizonyos esetekben vagy alkalmakkor, amiért is a népfőiskola vezetősége minden olyan kérdésben, amelynek egyetemes népművelési jelentősége van, kikéri a véleményüket. A legutóbbi körlevél arra kér feleletet, hogy maga a nép milyennek képzel el egy néplapot. Mert Ausztriában is az a helyzet, mint nálunk, hogy eddig a falunak rémesebbnél-rémesebb gyilkossági híreket és háborzongató kalandorregényeket folytatásban adtak a „néplapok” és most ezek helyett egy komoly, a hubertendorfi elvek alapján álló sajtóorgánumot akarnak adni a falunak.

A nyári szünetben csoportonként a közép-osztály különböző foglalkozású tagjai vesznek részt hosszabb-rövidebb kiképzőtanfolyamon Hubertendorfbán. Külön tartanak előadásokat a tanároknak, tanítóknak, papoknak, orvosoknak, jegyzőknek, bírának, egyetemi hallgatóknak, sőt még a katonatiszteknek is.

Nagy részletességgel és lelkiismeretességgel beszélnek meg azokat a kérdéseket, amelyek a falu vezetőitársadalma és a parasztság súrlódásából, szembenállásából és az egymás iránt táplált kölcsönös gyűlöletből folynak. Próbálják tisztázni az orvos, a pap, a tanító, a jegyző helyzetét a faluban. Milyen most és milyennek kellene lenni. Kitérnek a parasztsággal szemben elvetett bűnökre, de tárgyilagosan ítélve, amazok hibáit is feltárják.

A Hétfői Társaság folyó évi november 4-iki összejövetelén Baltazár Dezső református püspök tartott előadást *A kereskedelem az ószövetségben* címmel. Előadást azzal kezdte, hogy a világtörténelem folyamán a legtöbb hamisítást az ószövetség ellen követték el. Oroszországban már elégették a biblia papírosát, Németországban még nem jutottak el eddig, de már tévelygésnek minősítik. Minalunk még csak az üresfejűség és léhaság a divatos. Politikai divat a kereskedelmet úgy állítani be, mint amely a kártékonyság jegyében működik, ugyanakkor pedig zsidó találmánynak minősíteni. Nézzük meg ezt a tételt az ószövetség tükrében.

A zsidó népnek — folytatta Baltazár püspök, — mint minden primitív népnek, kezdetben, amint ez a bibliából is kitűnik, az östermelés volt a fő foglalkozása. A földművelés és pásztorokodás azonban már feltételezi a csereviszonyt: a kereskedelem első kezdetét. A kereskedelem azonban sosem tudott döntő tényezővé emelkedni az ókori zsidóságban. Baltazár Dezső rövid visszapillantást vet a palesztinai zsidóság történetére, amely kezdve azon, hogy Ábrahám fegyverrel szabadította ki testvérét az ellenség fogságából, Mózes és Józsuá honfoglalásán és Salamon király militárizmusán át, valószínű katonai nagyhatalommá emelkedett. Izrael történelmének ez az örökös harci levegője nem az volt, amelyben a kereskedelem békésen fejlődhetett volna.

Gyakran kihasználják annak a bizonyítására, hogy a kereskedelmi hajlandóság a zsidó lélekhez kapcsolódik, azt a tényt, hogy annak idején József szervezte meg Egyiptom gazdasági életét. József azonban ifjúkorában pásztor volt s nem raffinált szakember, aki a kereskedelemmel féktelen meggazdagodásra törekedett volna, hanem lángész, aki lemérté az adott helyzet pillanatnyi következményeit. Sokkal inkább kitűnő szervező, mint kereskedő volt. De hogy a zsidóságtól milyen távol állott kereskedés gondolata, azt a bibliai idézetek egész során át lehetne bemutatni. Mózes például kizárta a földet az adásvétel forgalmából. Vagy ha a zsidóság igazán kereskedőnép lett volna, akkor nem hagyta volna ki politikájából a tengerhajózást és kiterjesztette volna Tyrus és Sidon kikötőire a maga hatalmát, amire Dávid és Salamon korában stratégiai lehetősége is lett volna. Csodájára jártak már az ókorban is annak, hogy Salamon állami megbízottai szabott áron vásárolták a kocsikat, lovakat, nem engedve a legcsekélyebb módot sem a nyereszkesedésre.

Nyilvánvaló, fejtegette Baltazár püspök, hogy a zsidó állam a nagyvonalú kereskedelem lebonyolítását más népekre bízta, amelyek nagyobb szakértelemmel rendelkeztek ezen a téren. A zsidó nép foglalkozásában a kereskedelem alárendelt szerepet játszott. Az uszora, a kamatvétel tilalma, a zálogtárgy gyors visszaadásának kötelezettsége mind le van fektetve a törvényben. Amely népe az erkölcsi megítélést ilyen magas fokra emeli, annak törvénye a kalmárság és fukarság nem lehet. A történelmi zsidóságtól távol is áll a kalmárság és

azt csak mindig a meghódított kánaániták gyakorolták.

Baltazár püspök annak a megállapításával fejezte be érdekes előadását, hogy a történelmi zsidóság nem volt kalmárnép, s minden ellenkező állítás összetörök a szentírás érkfalán. A szentírásnak ezt az igazát nem dönti meg a történelmi fejlődés, mert a zsidóság későbbi idők folyamán csak azt a teret foglalta el, ahova a kiváltságos keresztény osztály engedte, vagy szórította. Ahová azonban került, ott mindig megállotta a helyét, híven a proféta utasításához.

A hittudomány egyik fejezetének az úgynevezett „pietizmus“-nak megindítója a 300 éve született Spener Fülöp Jakab német teológus volt. Spener 300 esztendő emléknappja alkalmából folyó évi nov. 12-én ünnepet rendezett a Magyarhoni Evangélikus Misszió-egyesület Budapesten a Deák-téri leánygimnázium dísztermében. A megnyitót Kápi Béla dunántúli evang. püspök mondta, míg Spener tevékenységét Wicián Dezső soproni theol. tanár méltatta.

Erdélyben 1921-ben 218 róm. kath. iskola volt, most összesen 169 van. 1921-ben 504 róm. kath. felekezeti tanító működött ezeknél az iskoláknál, ma pedig összesen 419 működik. 1921-ben 26619 növendék járt róm. kath. iskolába, ma csak 16648. Ezzel szemben 14 évvel ezelőtt a katolikus plébániával rendelkező községekben 324 állami iskola volt s ezek keretében 169 magyar tagozat működött. Ma 407 állami iskola van s ezek keretében mindössze 71 magyar tagozat áll fenn. Jelenleg 29.000 róm. kath. magyar gyermek látogatja az állami iskolát.

Róm. kath. intézmények és iskola-épületek elvételére vonatkozólag, — az állam részéről — 24 eljárás van jelenleg folyamatban.

Dr. Ravasz László református püspök folyó évi november 22-én különböző svájci református zsinatok meghívására Svájcba utazott, ahol gazdag program megvalósítása várt rá Ravasz László püspök Zürichben a Szent Péter-templomban előadást tartott az oekumenikus (a protestáns egyházak világtestvérisége) kérdéséről. A püspök fogadta a zürichi magyar kolóniát. A zürichi egyháztanács és a teológiai kar a városházán rendezett fogadtatáson üdvözölte a magyar püspököt.

Bázelben dr. Koesslin, a keresztény ifjúsági egyesületek világszövetségének alelnöke fogadta a magyar püspököt, aki bázelei tartózkodása alatt az egyházi körök vezető személyiségeivel fontos megbeszéléseket folytatott a svájci és magyar protestáns testvérjegygyűjtőműködés fokozása ügyében. Bernben Ravasz László püspök nagy érdeklődés mellett előadást tartott a magyarországi protestantizmus multjáról és jelenéről. A püspök Velics László (berni magyar követ kíséretében tisztelgő látogatást tett Minder szövetségi tanácsosnál, a svájci konföderáció elnökénél, továbbá Mottánál, a külügyi osztály vezetőjénél. A püspök december 5-én Genfben érkezett és délelőn résztvett a genfi református konviktus és a genfi egyháztestületek által tiszteletére rendezett villásreggeli. Este az oekumenikus testületek gyűlésén, amelyen Kellner Adolf elnökölt, előadást tartott.

A püspök Genfből való visszautaztában kiszállt Twanban, ahol meglátogatta dr. Irletel, a magyar gyermekek megsegítésére irányuló svájci mozgalom lelkes vezérét.

Londonban igen érdekes és szép mozgalom indult el: hogy a szegényeknek ne csak alamizsnát adjanak, hanem olyan ajándékokat is, amellyel megörvendeztetik őket. Virágokat is adjanak a szegényeknek: A város elhatározta, hogy a Hyde-park és a Battersen-park virágai közül sokezer cserép virágot oszt ki és napok óta valóságos népvándorlás van ezekben a parkokban: a szegény gyermekek megjelennek és viszik haza a

nekik ajándékozott virágot. A londoni külvárosok ablakai virágdíszít kapnak, a nyomortanyák szegényes szobáskáiba is virág költözik, hogy néhány napra megszépítse a szegények otthonát.

A budapesti tudományegyetem kisebbségi intézet felállítását határozta el. Ez az intézet az utódállamokban élő magyarság, nemkülönben a Magyarországon élő kisebbségek problémáival óhajt foglalkozni. Ez az intézet minden politikán felülálló, objektív és tudományos lesz. Vezetője ennek az intézménynek Kenéz Béla volt eljött egyetemi tanár lett.

A Vereskereszt intézményének a gondolatát ez-előtt 75 évvel ezelőtt Henry Dunant vetette fel. A solferinói ütközet után, 1859-ben támadt a genfi Dunantnak az a gondolata, hogy meg kellene teremteni egy olyan intézményt, amely mindig és minden esetben a sebesültek és betegek ápolásának, megmentésének szentelje működését. Az ő agitációjának köszönhető, hogy életre kelt a Vöröskereszt. A mai ember egészen természetesnek találja, hogy ilyen intézmény létezik, de ez akkor még új volt és rengeteg megbeszélésre, tárgyalásra, nemzetközi kongresszusra volt szükség, amíg létrejött. Henry Dunant ennek szentelte egész életét, a vöröskeresztet ellátott fehér zászlót pedig az egész világon tisztelet és megbecsülés veszi körül.

Most október 30-án múlt 25 esztendeje annak, hogy a Vöröskereszt elfeledett nevű megteremtője Genfben meghalt. A svájci köztársaság gyásznap-széggel ülte meg Henry Dunant halálának huszonötödik évfordulóját, dokumentálására annak, hogy Svájc há-lásan tartja emlékezetében a Vöröskereszt megteremtő-jének emlékét.

A világ nemzetjeinek protestáns népei évenként a következő — kerek számban és pengőben számított — összegeket fordították az evangéliumnak a nem kereszt-nyen népek közt való hirdetésére:

Belgium	10 000 P
Dánia . .	1,700 000 "
Finnország .	720 000 "
Franciaország	720 000 "
Nagybritannia	26,380 000 "
Németország	4 670 000 "
Hollandia	1,600 000 "
Amerika (U. S. A.) .	95,400 000 "
Norvégia	2,090 000 "
Svédország	3,230 000 "
Svájc	989 000 "
Magyarország . . .	50 000 "
Összesen:	147,199,000 P

(Egy P = 30 Lei!) Meg kell jegyeznünk, hogy ezek az összegek már jóval alacsonyabbak a háború, illetőleg a gazdasági válság előtti e célra áldozott összegeknél és — sajnos — még most is évről-évre csökkennek.

A magyarországi dunáninnyi evangélikus püspököt, Kovács Sándort Balassagyarmaton most avatták fel. A püspökszentelési szertartást Raffay Sándor ev. püspök végezte. A püspöki tisztség nem enged kilengéseket — mondotta Raffay püspök — nem tőr hangulatokat, nem egyéni érvényesülésre, nem kitüntetések hordozására, hanem szolgálatra adatott.

Raffay püspök, Wencke püspökhelyettes és Csengődy lelkész kiszolgáltatta ezután az új egyházfőnek az úrvacsorát, majd Kovács püspök letette az esküt, ezután Raffay Sándor püspökké nyilvánította és a térdelő főpásztort arconcsókoltta. Az új püspöknek méltósága jelvényét, a püspöki pecsétet Sztranyovszky Sándor adta át. Ezután Kovács püspök megtartotta székfoglalóját, melyben mindenekelőtt kegyelettel emlékezett meg elődeiről.

— Ebben az ünnepi pillanatban — mon-dotta többek közt Kovács püspök — ki kell nyilatkoztatnom, hogy a lelki jogfolytonosság elvei alapján állok, a kettészakadt területrésze-ket egy egyházkerületnek tekintem és vallom. Az egyház helyzete e rom-hazában rommá vált oltárok, cél és remény nélkül bolygó lelki rom-kozb, elhamvadt remények között egyre nehe-zebb. Az ifjúság lelkében is elhalványultak a régi ideálok. A mindennapi kenyérvétel szo-morú világa összezsugorította a mai ember ölt-lelki szemhatárát. Ma a nagy célok a kisszerű törekvések eszközeivé és takaróivá válnak. Az emberiség magasra épített oltáráról lehanyat-lottunk. Művészet és tudomány elvesztette ideálját s mint óriási Babel-torony a sárbuckák fölé, egyre nagyobb hatalommá csúcsosodik az aranybálvány. Nem várhatunk tovább, minden egyháznak százszoros erővel, idegfejlesztéssel kell munkához látni, hogy az emberi lelket megmentse a továbbstüllyedéstől. Új életet kell teremteni a romokon s véget kell vetni a cél-talan, gondtalan versengésnek, amely mintha felbukkanó fényjele volna annak a párhuzamo-san, egyidejűleg dúló világháborúnak, amely, míg a fehér-fajú nemzetek kicsiny konckért öldöklök egymást, szemünk elé vetíti a Keleten-félelmesen emelkedő világhatalmak erejét, ame-lyeknek nyílt programja, hogy elpusztítsanak minden keresztény művelődést, templomot, is-kolát, költészetet, hitet.

Beszéde további során hangsúlyozta az új püspök, hogy meg kell kezdeni a harcot az ifjúság lelkéért, föl kell keresni az elhagyott árvákat, hogy el ne stüllyedjenek. Nagyhatású beszédét azzal zárta Kovács Sándor, hogy hisz nemzete isteni küldetésében, melynek nem volt szüksége soha a hatalom beolvasztó erejére, mert elvégezte azt szellemi és erkölcsi fajsúly-lyal. A családvédelemről szólva, kijelentette, hogy csak állami törvény biztosíthatja a csa-ládi békét, amely a nemzeti belső béke alapja.

Szerkesztői üzenetek.

D. Gy. Ápatok. Leveletet vettük, a jelzett ügyben eljártunk, bár bizonyos akadályok következtében vala-mit késtünk. A jó ügy szolgálata, reméljük, sikerrel jár.

V. Gy. Uhely. Intézkedtünk, hogy a kiadóhivatal a lapot a jelzett címre megindítsa s mutatványszámo-kat küldjön.

T. M. Kivánsága szerint jártunk el. Sajnálatos do-log azonban, ha valaki a takarékoskodást azzal kezdi, hogy lapról mond le. Ez annyit jelent, hogy lelki igé-nyeiről mond le. Külső igényeinkről lemondhatunk, de lelki igényeinkről nem. Sőt nagy baj van ott is, ahol a lelki igényeket nem fokozzák, hanem korlátozzák. De legyen saját izlése szerint!

K. S. Bssó. A Hasznos Könyvtár eddigi számait köszönettel vetük és lapunk terjedelme szerint szívesen ismertettük is. Azt kívánjuk, hogy ez a valóban hasz-nos vállalkozás minél nagyobb sikert érjen el. De nem-csak kívánjuk, hanem rajta is leszünk, hogy úgy legyen.

Szerkesztésért felelős: DR. TAVASZY SÁNDOR.

C. GRAFICA KÖNYVNYOMDA, CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 38.

(Folytatás a boríték 4-ik oldaláról.)

nagy halottak emlékét nem díszes sírkövek, hanem iskolák és szeretetházak hirdették mindennél ékebben. És ezt az igazán krisztusi szokást átvtették a szerényebb anyagi viszonyok között élő polgárok is. Volt idő, mikor alig irtak végrendeletet, amelyben ne történt volna megemlékezés és hagyományozás a végrendelező egyháznak, kegyenciskolájának, vagy más szeretetintézménynek. A magyarországi szeretetszövetség ezt a kegyes szokást eleveníti fel beindított emlék-ágy akciójával. Az akció lényege az, hogy aki egy halottjának emlékét meg akarja őrizni, ne sírkövet és hervadó koszorút vegyen, hanem tegyen egy emlékégy-alapítványt a Szeretetszövetség valamelyik árvaházában. Az ágyon kis réztábla jelzi, hogy az alapítvány kinek az emlékére tétel. Ez a beindított akció máris szép sikereket tud felmutatni. Kunhegyesen 11 ilyen ágy alapítvány tétel, most pedig a hajduböszörményi 12 szobás árvaházat látták el ilyen ágyakkal, ezt megelőzőleg a fehérgyarmati szülőszobát. Milyen szép, követésre méltó példák ezek. Hiszen nekünk is van árvaházunk és nekünk is van Református Kórházunk . . .

Az Út, Kiáltó Szó, Ifjú Erdély és az Én Kicsinyeim c. lapok egyesített kiadóhivatala, valamint az Ifjú Erdély iratlerjesztése, a Református Szemlében közzétett felkérés folytán beérkezett jelentkezésekre összesen 110 kgr. súlyban 35 egyházközség szövevényai részére küldött a lapok régebbi számaiból és egyéb kiadmányaikból.

Ezen tekintélyes súlyú küldemények összes postai költségét az Ifjú Erdély iratlerjesztése fedezte 810 Lei összegben.

Magyarországon kormányrendelet jelent meg a kisebbségi tanítási nyelvű népszkolákra vonatkozólag. A kisebbségi népoktatás ügyét több mint egy évtizeddel ezelőtt szabályozta egy kormányrendelet, amely az akkori kaotikus állapotoknak véteit véget. Az elmúlt évtized tapasztalatai arra utaltak, hogy a háromféle típus megszüntetésével egységes rendszerre kell áttérni, ami teljes mértékben ki kell hogy elégítse a kisebbségek részéről támasztott jogos és méltányos kulturális igényeket és emellett megfelelő biztosítékot kell hogy nyújtson az állam nyelvének elsajátítására is.

Az új kormányrendelet szerint az anyanyelvi és szülőföldismereti tárgyakat, továbbá a számtani, természeti és gazdasági ismereteket a tanuló anyanyelvén tanítják, a magyar nyelvet, a nemzetismereti tantárgyakat és a testnevelést az állam nyelvén.

A kisebbségi nyelven tanított számtani, természeti és gazdasági ismereteket a IV—VI. osztályokban magyar nyelven kell ismétetni, a nemzetismereti tárgyakat pedig a kisebbségi nyelven.

A nyelvi kisebbségek jogos és méltányos kulturális kívánságainak kielégítése és a magyar nemzeti szempontok jegyében álló új kormányrendelet szerint a hármas típusról az egységes oktatási rendszerre úgy kell áttérni, hogy az átszervezési eljárást legkésőbb az 1938—39. tanév megkezdése előtt kell lefolytatni. Az új rendelet lehetővé teszi, hogy ahol nincs kisebbségi nyelvű népszkolai oktatás, de ugyanazon nyelvű kisebbséghez tartozó, legalább husz tanköteles gyermek szülei ezt kívánják, ezeknek a gyermekeknek az anyanyelvüket, mint tantárgyat tanítsák.

Budapesten az ottani ifjúság részéről érdekes megmozdulás történt. Megalakult a Deák Ferencz Társaság. Már lapja is van az új alakulatnak. Címe: Az „Or-

szágút“. A mozgalomnak a vezére Dessewffy Gyula gróf, aki úgy vélt, hogy a jelenlegi magyar hivatalos politika, amely kacérkodik a németekkel, nem alkalmas egy nagyarányú dunavölgyi összefogás megteremtésére, mert „a nemzeti szocializmus által feltámasztott nagy német gondolat, a Duna völgyén keresztül tör kelet kapuja felé és ennek az előretörésnek csakis egy erős és jól megszervezett Dunavölgye építhet gátat.“

A királyhágómelléki református egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendeletet alkotott. A szabályrendeletben foglalt fegyelmezési fokozatok a következők: a) figyelmeztetés négyszem közt a lelkész által; b) megintés a lelkész által a presbiterium két-három tagja előtt; c) dorgálás a presbiterium színe előtt, illetve megnevelés esetén a presbiterium gyűlésében hozott és írásban kézbesített határozata utján; d) eltiltás az urvacsorától és az egyháztársadalmi alakulatokból kirekesztés, melyek a szószékről a gyülekezetenek kihirdetendők. Az urvacsorától eltiltott egyén csak a leg-egyszerűbb szertartással, harangozás nélkül tételhető el e) kirekesztés az egyházból.

Dr. Jones Stanley írja indiai körútjából, hogy igen fontos nyilatkozatot közölhet egy Mahatma Gandival folytatott beszélgetéséből. Eddig ugyanis ez a békés forradalmár azt a keresztyénségre káros felfogását hangoztatta, hogy mindenki számára legjobb az a vallás, melyben született, ne hagyja azt el; így ő minden missziói munkát fölöslegesnek talált. Emiatt sok hindu tartózkodóan viselkedett a keresztyén missziók munkájával szemben, annál inkább is, mert régi törvények szerint, aki vallását elhagyta, azt családja tartozott kizárni és többé be sem fogadhatta. Gandi most ezzel szemben kijelentette, hogy ő azt kívánja, hogy a keresztyén lett hindu minden magtorlás nélkül továbbra is befogadja családja. Sőt ő maga is, még ha a saját fia volna is az, aki megkeresztelkedik, azzal szemben is így járna el, — csak a szesz és a dohányt ne vegye át a keresztyénséggel együtt.

Olaszországban a karácsony előtti napot Mussolini miniszterelnök az anyaság és a sokgyermekes családok ünnepevé avatta. Ezt az ünnepet Olaszország valamennyi városában bensőséges melegséggel ülték meg. Ezen a napon összesen 85.000 pénzjutalmat osztottak szét, 165 millió líra értékben. (1 líra kb. 10 L.) Ebből 25.000 díjat 9 millió líra értékben a szegénysorsu házasulandók között osztottak szét, 22.000 díjat, 4 millió líra értékben fiatal anyák közt osztottak szét. A többi díjat a sokgyermekes családapák s az anyai hivatásra előkészítő iskolák jó előmenetelű növendékei kapták.

A pénzjutalmakon kívül szétosztottak 50.000 ruhadarabot csecsemők számára, amelyeket a női fasciák gyártottak, továbbá 15.000 diszokiratot a sokgyermekes családapák és 17.000 okiratot az olyan családanyák között, akik jól táplálták gyermekeiket.

A pesti református egyházmegye új szabályrendeletet alkotott, melyben kötelezőleg kimondotta, hogy presbiteriumok táncal egybekötött ünnepélyeket, bálokat, vagy majálisokat nem rendezhetnek. Lelkipásztorok táncvilággal egybekötött jótékony célú estélyek védnökségét nem vállalhatják. Református név alatt működő egyesületek, olvasókörök, dalárdák kötelesek estélyeik, ünnepélyeik rendezésénél szem előtt tartani az egyetemes egyházi célt: Isten országa építését.

Ravasz László református püspök leánya: Ravasz Boriska, a történelmi tudományok doktora lett a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen Székfi Gyula professzornál. Doktori értekezésének címe: A magyar állam és a protestantizmus Márta Terézia uralkodásának második felében.

Az ukrájnai református egyház az ősz folyamán ünnepelte fennállásának 10 esztendő jubileumát. Ez alkalommal szentelték fel az ukrájnai reformátusok első püspökét, Bazil Kubant, akit Amerikából hívtak meg lelkipásztornak. Az ukrán református egyház a varsói zsinaton a Heidelbergi Kátét fogadta el hitvallásául.